

Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov na pilotnem območju Slovenska Istra za leto 2022

V okviru projekta: LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011, LIFE-IP NATURA.SI)

Akcija C.1.1

www.natura2000.si



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR



LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.



NASLOV: Letno poročilo o izvajanju konkretnih ohranitvenih ukrepov na pilotnem območju Slovenska Istra za leto 2022

PROJEKT: LIFE-IP NATURA.SI: LIFE Integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji – LIFE17 IPE/SI/000011

AKRONIM PROJEKTA LIFE-IP NATURA.SI

PROJEKTNA AKTIVNOST: C.1.1

IZDELOVALEC KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD NOVA GORICA
Elena Štendler
ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVE
Vinko Treven

PRISPEVALI: BIOTEHNIŠKA FAKULTETA, RS za sistematsko botaniko
dr. Nejc Jogan

KRAJ IN DATUM: NOVA GORICA. 16.2.2023

Seznam uporabljenih okrajšav

CPK d.d.	Cestno podjetje Koper d.d.
IRSNC	Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation
KGZ NG	Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica
LAS	Lokalna akcijska skupina
LAG	Local action group
MOK	Mestna občina Koper
SKZG RS	Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov
UL BF	Biotehniška fakulteta /Biotechnical Faculty
ZRSVN	Zavod RS za varstvo narave

Povzetek

Letno poročilo o napredku na pilotnem območju Slovenska Istra vsebuje poročilo o opravljenem delu in pregled izvedenih aktivnosti v okviru akcije C.1.1, ki jih je v letu 2022 izvajal KGZ NG v sodelovanju z ZRSVN. Ključni cilj projekta na območju Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) je, da se preko različnih aktivnosti obnovi ali izboljša 50 ha travišč z namenom ohranjanja izbranih vrst in habitatnih tipov Nature 2000. V ta namen je KGZ Nova Gorica v sodelovanju z ZRSVN v sklopu akcije A.1.3 pripravil Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja izbranih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov. Tekom priprave Akcijskega načrta smo izvajali uvodne individualne razgovore, da bi pridobili boljši vpogled v stanje kmetijstva na območju Nature 2000 Slovenska Istra in informacije o potrebah in željah kmetij pri morebitni vključitvi v prilagojeno kmetovanje. Poleg tega smo sogovornikom predstavili tudi projekt in načrtovane projektne aktivnosti na traviščih pilotnega območja. Z namenom seznanitve čim večjega števila ključnih deležnikov s projektnimi aktivnostmi na pilotnem območju, na katerem tudi kmetujejo, smo dodatno oblikovali anketni vprašalnik. Slednjega smo skupaj z dopisom s kratko predstavitvijo projekta in načrtovanih aktivnosti na območju, razposlali na skupno 160 kmetij, ki obdelujejo površine na prioritetnih območjih, anketo je izpolnilo 37 kmetij.

V začetku leta 2022 smo izpeljali uvodni sestanek z Mestno občino Koper, ki ima na območju v upravljanju večje površine zemljišč s prioritetami, na katerih je želja, da bi se prilagojeno kmetovalo. V nadaljevanju jih bomo spodbudili k oddaji teh zemljišč v zakup z obvezujočim upoštevanjem zahtev, kot so predvidene v projektnih ukrepih. V letu 2023 načrtujemo nadaljnje pogovore z MOK in izvedbo podobnih aktivnosti tudi s SKZG RS, ki ima prav tako v upravljanju večje površine zemljišč s prioritetami. V septembru 2022 smo izpeljali še uvodni sestanek z LAS Istre, kjer smo izmenjali izkušnje in mnenja ter se dogovorili za nadaljnje sodelovanje.

V prvi tretjini tega leta bomo pripravili in objavili javni poziv z naslovom: »Istrijani za travnike«, preko katerega se bodo kmetije lahko vključile v projekt in izvajale ukrepe v skladu z Akcijskim načrtom za območje Nature 2000 Slovenska Istra.

Na pilotnem območju Slovenska Istra je Zavod RS za varstvo narave v sodelovanju z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani izvedel aktivnosti za ohranitev rastišč Marchesettijeve smetlike na cestnem odseku Škrline-Novri Brič. Večje populacije, ki so bile na odseku prisotne na petih lokacijah na brežini nad cesto in v obcestnem jarku, so bile v koncu leta 2020 in začetku leta 2021 zaradi interventnih vzdrževalnih del močno poškodovane, ena verjetno celo uničena. Z namenom preprečitve uničujočih posegov na rastišča Marchesettijeve smetlike je ZRSVN pripravil naravovarstvena izhodišča, v katerih so podali smernice za izvajanje cestno vzdrževalnih del. Na terenskem sestanku so pripravljena naravovarstvena izhodišča uskladili skupaj z načrtovalcem vzdrževalnih del MOK in izvajalcem vzdrževalnih del CPK d.d. MOK in CPK d.d. bosta pri načrtovanju in izvajanju vzdrževalnih del upoštevala zahteve, ki jih je ZRSVN podal v naravovarstvenih izhodiščih. Vsak poseg se bo pred izvedbo dodatno uskladil z ZRSVN. ZRSVN bo spremljal učinke izvedenih posegov in glede na rezultate usmerjal nadaljnje posege. Izveden terenski sestanek, na katerem so dosegli dogovor o varovanju Marchesettijeve smetlike, se je izkazal za učinkovit način komunikacije pri zagotavljanju varstva za varovano vrsto.

Glede na do sedaj izvedene aktivnosti smo ugotovili, da so kmetije na območju izrazito usmerjene večinoma v upravljanje trajnih nasadov in da interesa po upravljanju s travniškimi površinami

skorajda ni. V nadaljevanju bo za doseg cilja projekta na pilotnem območju potrebno vložiti še več časa in napora v spodbujanje prilagojenega upravljanja s travniki.

Summary

The annual progress report for the pilot area of Istra contains a report on completed work and an overview of the activities carried out within the framework of action C.1.1, carried out in 2022 by KGZ NG in collaboration with ZRSVN. The key project objective in the Natura 2000 area of Slovenska Istra (SI3000212) is to restore or improve 50 ha of grassland through various activities with the aim of preserving and improving the conservation status of selected Natura 2000 species and habitat types. With this aim in mind, KGZ Nova Gorica together with ZRSVN, prepared an Action Plan (AP) for implementing measures for conservation of selected qualifying species and habitat types as part of action A.1.3. During the AP preparation stage, introductory individual interviews were conducted in order to gain a better overview of the pilot area agricultural situation and information on the needs and wishes of agricultural holdings in case of their potential inclusion into adapted farming programme. In addition, we also presented the general project aims to the farmers and planned local activities related to the meadows. In order to inform as many key stakeholders as possible about the project activities, we additionally designed a survey, which was sent to 160 farms cultivating priority areas, together with a letter, briefly presenting the project and planned local activities. Survey was completed by 37 farms.

At the beginning of 2022, we held an introductory meeting with the Municipality of Koper, which manages large areas of priority land, which would be suitable for adapted farming. In addition, we will encourage them to lease these lands under the condition of mandatory compliance with the requirements foreseen in the project measures. In 2023, we plan to hold further talks with the MOK and undertake similar activities with the SKZG RS, which also manages large areas of priority land. In September 2022 we held an introductory meeting with the Istria LAG, where we exchanged experiences, opinions and agreed on further future collaboration.

In the first third of this year, we will prepare and publish a public call "Istrians for meadows", so the measures can be implemented in accordance with the Action Plan for the Nature 2000 area of Slovenska Istra.

The Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation (ZRSVN) in collaboration with the Biotechnical Faculty of University of Ljubljana (UL BF) carried out activities in the pilot area with the aim to preserve the growing area of the *Euphrasia marchesettii* plant on the Škrline-Novri Brič road section. Larger populations, which were present at five locations on the banks above the road, were severely damaged at the end of 2020 and at the beginning of 2021 due to intervention maintenance works. To prevent further destructive interventions at the location of the *Euphrasia marchesettii*, IRSNC and BF prepared conservation guidelines for carrying out maintenance work on the road. At the field meeting, the conservation guidelines were discussed and coordinated with the maintenance work planner, the Municipality of Koper, and the maintenance work contractor CPK d.d. An agreement of the protection of *Euphrasia marchesettii* was reached during the on-site meeting, which proved to be an effective way of communication to ensure the conservation of the protected species. The Municipality of Koper and CPK d.d. will consider the requirements specified in the conservation guidelines for future planning and maintenance work. Each intervention will be additionally coordinated by ZRSVN before implementation. ZRSVN will monitor the effects of the implemented interventions and, depending on the results, direct further interventions. With adapted planning, implementation of maintenance works and interventions on this road section, ZRSVN will try to prevent further destruction of the existing *Euphrasia marchesettii* habitat in the long term and

establish conditions to help contribute to a greater probability of the spreading the growing areas along the road banks.

Based on the activities carried out so far, we found that the farms in the area are mainly focused on the management of permanent crops. Consequently, there is almost no interest to management meadows. In the future, in order to achieve the project goal in the pilot area, it will be necessary to invest even more time and effort in promoting adapted grassland management.

Kazalo vsebine

SEZNAM UPORABLJENIH OKRAJŠAV	3
POVZETEK	4
SUMMARY	5
Kazalo slik.....	7
1. UVOD.....	8
2. OPRAVLJENE AKTIVNOSTI V LETU 2022.....	9
2.1. AKCIJSKI NAČRT IN IZVEDBA UKREPOV.....	9
2.2. POROČILO O IZVEDENIH DEJAVNOSTIH ZA MARCHESSETTIJEVO SMETLIKO.....	10
3. VIRI IN LITERATURA	17

Kazalo slik

SLIKA 1: OŽJE VARSTVENO OBMOČJE ZA IZVAJANJE VARSTVENIH UKREPOV ZA M. SMETLIKO.	12
SLIKA 2: ŠIRŠE VARSTVENO OBMOČJE ZA IZVAJANJE VARSTVENIH UKREPOV ZA M. SMETLIKO.	12
SLIKA 3: OGLLED RASTIŠČ IN IZVEDENIH POSEGOV NA OBMOČJU CESTNEGA ODSEKA ŠKRLINE - NOVI BRIČ.	13

Kazalo preglednic

PREGLEDNICA 1: ZAHTEVE ZA IZVAJANJE CESTNO VZDRŽEVALNIH DEL NA OBMOČJU OŽJE VARSTVENE CONE.	15
PREGLEDNICA 2: ZAHTEVE ZA IZVAJANJE CESTNO VZDRŽEVALNIH DEL NA OBMOČJU ŠIRŠE VARSTVENE CONE.	15

1. Uvod

Dokument je nastal v okviru akcije C.1.1 projekta LIFE integriran projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE-IP NATURA.SI, LIFE17 IPE/SI/000011) in služi kot pregled opravljenih aktivnosti v okviru navedene akcije.

Ključni cilj projekta na območju Nature 2000 Slovenska Istra je, da se preko različnih aktivnosti obnovi ali izboljša 50 ha travnišč z namenom ohranjanja in izboljšanja stanja ohranjenosti izbranih Natura 2000 vrst, njihovih habitatov ter izbranih habitatnih tipov. V ta namen je Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (v nadaljevanju KGZ NG) v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN) v sklopu akcije A.1.3 intenzivno pripravljala in bo v kratkem objavila Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja izbranih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov za območje Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212). Omenjen dokument vključuje podroben predlog izvedbenih ukrepov za projektno območje Slovenska Istra, grafičen prikaz prioriteten območij za konkretne ukrepe na terenu in predlog aktivnosti za kmetije, ki se bodo v okviru projekta vključile v prilagojeno kmetovanje.

V letošnjem letu bomo pripravili in objavili javni poziv z naslovom: »Istrijani za travnike«, preko katerega se bodo lahko s podpisanim sporazumom kmetije vključile v projekt. V sporazumu bodo določene medsebojne pravice in dolžnosti, z namenom, da se bodo ukrepi izvajali v skladu s pripravljenim Akcijskim načrtom za območje Nature 2000 Slovenska Istra.

Na pilotnem območju Slovenska Istra je Zavod RS za varstvo narave v sodelovanju z Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani v letu 2022 izvedel aktivnosti za ohranitev rastišč Marchesettijeve smetlike na cestnem odseku Škrline-Novri Brič. Na ozemlju Slovenije se Marchesettijeva smetlika z viabilnimi populacijami pojavlja le na območju Slovenske Istre. Njena največja rastišča so na brežini nad cesto v pasu vsakoletne košnje na odseku Škrline - Novi Brič. Z namenom preprečitve uničujočih posegov na rastišča Marchesettijeve smetlike je ZRSVN pripravil naravovarstvena izhodišča, v katerih so podali smernice za izvajanje cestno vzdrževalnih del. Na terenskem sestanku so pripravljena naravovarstvena izhodišča uskladili skupaj z deležniki. S prilagojenim načrtovanjem in izvajanjem vzdrževalnih del in posegov na tem cestnem odseku se bo dolgoročno poskušalo preprečiti uničenje obstoječih rastišč in vzpostaviti razmere, ki bodo pripomogle k večji verjetnosti za razširitev Marchesettijeve smetlike vzdolž cestnih brežin.

2. Opravljene aktivnosti v letu 2022

2.1. Akcijski načrt in izvedba ukrepov

V letu 2022 je KGZ NG v sodelovanju z ZRSVN intenzivno pripravljala Akcijski načrt izvedbenih ukrepov ohranjanja izbranih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov za pilotno območje, območje Nature 2000 Slovenska Istra (SI3000212) z namenom ohranjanja in izboljšanja stanja ohranjenosti izbranih vrst Nature 2000, njihovih habitatov ter izbranih habitatnih tipov Nature 2000.

Dokument vključuje povzetek analize območja z vidika naravovarstva, povzetek analize stanja izbranih vrst in habitatnih tipov vezanih na travišča, ki so bile narejene na podlagi izvedenih popisov opravljenih v okviru projekta, grafičen prikaz prioriternih območij za konkretne ukrepe na terenu, ki so vezani na travišča ter analizo prioriternih območij z vidika kmetijstva, predvsem živinoreje. V nadaljevanju je podan podroben predlog usklajenih izvedbenih ohranitvenih ukrepov ter predlog načrtovanih aktivnosti za kmetije, ki se bodo v okviru projekta vključile v ukrepe za prilagojeno kmetovanje s travišči. Za ostale izbrane vrste, ki jih obravnavamo na tem območju, smo vključili povzetek analize stanja izbranih vrst in habitatnih tipov, ter zbrali predloge ukrepov in predlagane lokacije izvedbe ukrepov, ki so jih podali strokovnjaki. Za slednje so podane tudi konkretne aktivnosti, ki se v sklopu projekta nanašajo predvsem na promocijo in ozaveščanje z namenom boljšega poznavanja in prepoznavanja vrst na območju ter preprečevanja posegov in drugih dejavnikov, ki bi negativno vplivali nanje.

V sklopu priprave Akcijskega načrta smo izvajali uvodne individualne razgovore s petimi kmetijami, ki obdelujejo površine na prioriternih območjih in z eno kmetijo, ki površin na območju nima, se pa zanima za možnost najema travniških površin tudi znotraj območja, zaradi pomanjkanja primernih pašnih površin. Na ta način smo želeli pridobiti boljši vpogled v stanje kmetijstva na območju Nature 2000 Slovenska Istra. Poleg tega smo pridobili tudi informacije, kakšne so njihove potrebe in želje ob morebitni vključitvi v prilagojeno kmetovanje. Njihova mnenja smo upoštevali pri pripravi predloga aktivnosti ter oblikovanju in usklajevanju ukrepov za travišča, da bodo za kmete tako izvedljivi kot tudi privlačni za vključitev. Namreč območje ima zaradi svoje geografske lege in geomorfoloških značilnosti specifične lastnosti. Na območju je zaradi tega že v preteklosti pa vse do danes živinoreja prisotna v manjšem obsegu, tradicija pa je usmerjena v vzpostavljanje novih in v upravljanje obstoječih trajnih nasadov (oljčniki, vinogradi in v manjši meri sadovnjaki). Poleg intervjuja, smo sogovornikom predstavili tudi projekt in načrtovane projektne aktivnosti na območju, ki so povezane s travniki. Glede na prisotnost različnih specifičnih struktur (suhozidi, manjše vodne prvine (kali), ...) na obdelovalnih površinah intervjuvanca, smo ga informirali/ozaveščali še o ohranjanju in primernem upravljanju teh specifičnih struktur ter o izbranih kvalifikacijskih vrstah, ki so vezane nanje.

Z namenom seznanitve ključnih deležnikov s projektnimi aktivnostmi na pilotnem območju, smo dodatno oblikovali anketni vprašalnik. Z odgovori si bomo lahko ustvarili neko širšo sliko o usmeritvi kmetijstva, o upravljanju s travniki na območju, o stališču kmetije glede obdelovanja travniških površin ter o njihovih željah glede sodelovanja v projektu LIFE-IP NATURA.SI. Anketo smo po različnih kanalih (e – pošta, navadna pošta na fizični naslov) skupaj z dopisom s kratko predstavitvijo projekta in načrtovanih aktivnosti v okviru projekta na območju, razposlali na skupno 160 kmetij, ki

obdelujejo površine na prioritetnih območjih. Zaradi majhnega števila izpolnjenih in vrnjenih anket v obdobju enega meseca smo kmete v začetku oktobra 2022 ponovno pisno pozvali k reševanju, vendar smo tudi po preteku dodatnega meseca prejeli majhno število izpolnjenih anket. Kmetije, ki anket niso izpolnile in imajo v upravljanju travniške površine večje od 0,1 ha, smo vsako posebej, v sredini novembra 2022, dodatno telefonsko spodbudili k izpolnjevanju in oddaji anket. Po telefonskem opomniku smo dodatno pridobili še nekaj izpolnjenih anket, vendar jih vseeno niso oddale vse ponovno pozvane kmetije. Anketo je izpolnilo 37 kmetij. Rezultati ankete so predstavljeni v Prilogi 1.

Nekje do konca aprila 2023 bomo pripravili in objavili javni poziv z naslovom: »Istrijani za travnike«, preko katerega se bodo kmetije lahko vključile v projekt. Z vsako kmetijo, ki se bo z oddajo vloge v času trajanja javnega poziva s svojimi izbranimi travniškimi površinami želela vključiti v projektne aktivnosti, bomo sklenili sporazum. V slednjem bodo določene medsebojne pravice in dolžnosti, zato, da se bodo ukrepi izvajali v skladu s pripravljenim in v kratkem objavljenim Akcijskim načrtom za območje Nature 2000 Slovenska Istra.

V začetku leta 2022 smo izpeljali uvodni sestanek z Mestno občino Koper (v nadaljevanju MOK), ki ima na območju v upravljanju večje površine zemljišč s prioritetami. Na kratko smo predstavili projekt, rezultate analiz območja z vidika kmetijstva in naravovarstva ter načrtovane aktivnosti na območju. Okvirno smo predstavili zemljišča, predvsem travniške površine pa tudi zaraščene površine, na katerih si želimo, da bi se prilagojeno kmetovalo s ciljem ohranjanja izbranih vrst in habitatnih tipov. Pripravljeni so bili na nadaljnje sodelovanje in dogovore. V nadaljevanju jih bomo spodbudili k oddaji teh zemljišč v zakup z obvezujočim upoštevanjem zahtev, kot so predvidene v projektnih ukrepih. V letu 2023 načrtujemo podobne aktivnosti tudi s SKZG RS, ki ima prav tako na območju v upravljanju večje površine zemljišč s prioritetami.

2.2. Poročilo o izvedenih dejavnostih za Marchesettijevo smetliko

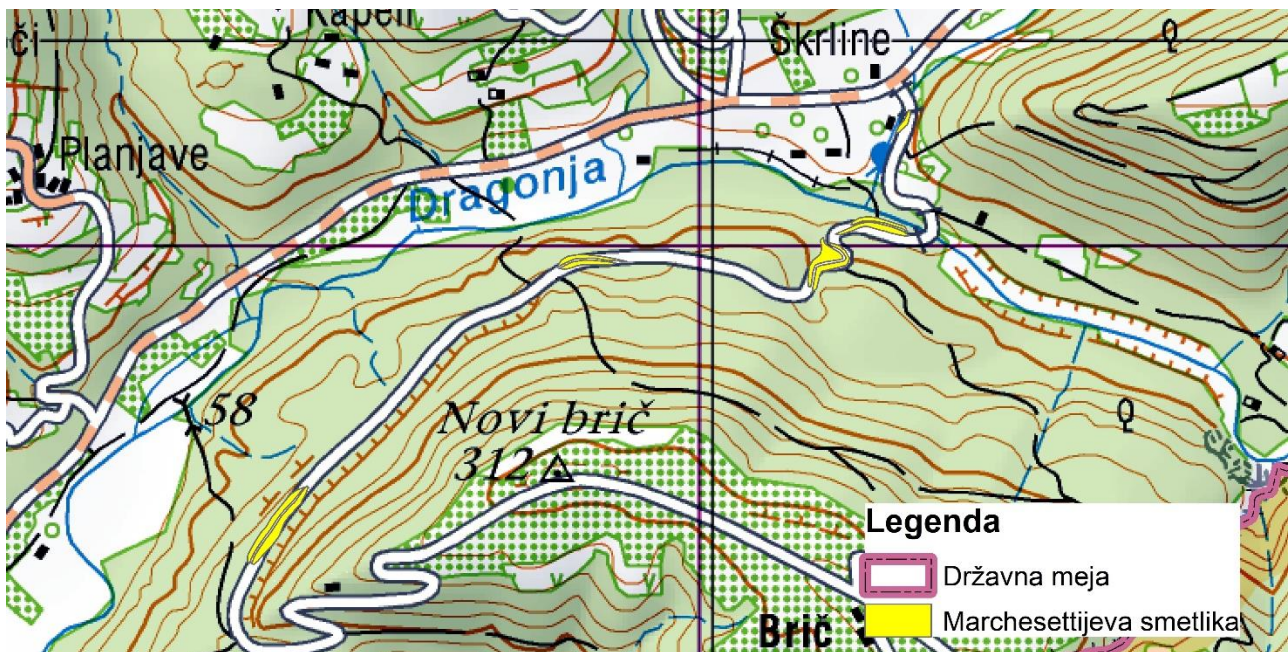
2.2.1. Priprava na izvedbo aktivnosti

V decembru 2020 je prof. Nejc Jogan iz BF Univerze v Ljubljani v okviru akcije A.1 pripravil Poročilo o evidentiranju izhodiščnega stanja te vrste, kjer je navedel, da je bilo v letih 2019 in 2020 v dolini Dragonje na skoraj 20 nahajališčih zabeleženih približno 5000 cvetočih rastlin Marchesettijeve smetlike, kar kaže na viabilnost populacij te vrste na obravnavanem območju. Obenem je zapisal, da je pionirskih rastišč, ki bi jih ohranjala naravna erozija fliša, le nekaj in da bi jih v flišnem delu obravnavnega območja na primernih mestih lahko našli še več ter da je večina trenutno znanih rastišč z najštevilčnejšimi populacijami vzdrževanih s košnjo obcestnih brežin. Iz tega je povzel, da je dosedanji režim vzdrževanja obcestnih brežin očitno ustrezen in da je potrebno ugotoviti podrobnosti pri izvajalcu. Poudaril je tudi, da je izredno pomembno vsakoletno spremljanje stanja vseh znanih populacij skupaj z ugotavljanjem primernosti vzdrževanja, ugotavljanje korelacije z meteorološkimi pogoji v poznem poletju in jeseni, ter primerno ukrepanje, če bi se izkazalo, da je vzdrževanje katerega od rastišč neprimerno. V letih 2019 in 2020 so bila popisana tudi rastišča Marchesettijeve smetlike na območju cestnega odseka Škrline – Novi Brič in sicer med Rokavo in Dragonjo, na kraju z ledinskim imenom Mohorica ter na večjem območju z ledinskim imenom Abreg, na severnih pobočjih Novega Briča vzdolž ceste. Večinski del navedenih populacij je bil zabeležen

v pasu redne košnje obcestne brežine in v odvodnem jarku na notranji strani ceste. Največja populacija na nadmorski višini okoli 150 m je imela poleg rastlin na območju obcestne košnje tudi številne cvetoče primerke nad dosegom kosilnice v razmerah, ki jih je vzdrževala naravna erozija fliša. Posamezne rastline so se pojavljale na teh mestih tudi na drugi strani pod cesto (Jogan, 2020).

Že v letu 2020 je bil s strani ZRSVN vzpostavljen kontakt s podjetjem Cestno podjetje Koper d.d. (v nadaljevanju CPK, d.d.), izvajalcem cestno vzdrževalnih del na območju Nature 2000 Slovenske Istre, ki je posredoval podatke o vzdrževanju cestnega odseka za zadnja tri leta, ki so bili glede na poznavanje ekologije vrste ustrezni. Konec decembra 2020 se je zaradi obilice padavin na mestu največje populacije zgodil večji podor brežine nad cesto. Podor je bil odstranjen, večina materiala s ceste je bilo preloženega pod cesto na isti lokaciji. Obilne padavine, ki so se nadaljevale v pomlad 2021, so vplivale na povečano destabilizacijo brežin nad cesto in polzenje le teh v odvodni jarek in na cesto. Zaradi vzpostavitve normalne prevoznosti ceste in odvodnjavanja meteorne vode so bile brežine pozno pomladi na odseku od mostu čez Dragonjo proti Novemu Briču očiščene. Vsa destabilizirana ruša z zemljino je bila odstranjena z gradbeno mehanizacijo. Očiščen in poglobljen je bil tudi odvodni jarek. Material, ki je bil odstranjen je bil premetan na kupe na drugo stran ceste. Z opisanim posegom so bila vsa štiri rastišča na območju Aberg močno poškodovana ali celo uničena, rastišče na območju Mohorica pa je ostalo intaktno. 14. oktobra 2021 in 6. oktobra 2022 je ZRSVN preveril rastišča Marchesettijeve smetlike na območju Aberg in ugotovili, da so na rastiščih večinoma nad posegom odstranitve plazeče se brežine, uspešno kalile in cvetele posamezne rastline, nekaj pa so jih opazili tudi ob odvodnem cestnem kanalu, razen na rastišču, kjer se je zgodil podor, med pregledom niso opazili nobene rastline.

Po naključni ugotovitvi izvedenih posegov je ZRSVN kontaktirali izvajalca cestno vzdrževalnih del CPK, d.d. in naročnika cestno vzdrževalnih del MOK. Dogovorili so se, da bo ZRSVN pripravil usmeritve za upravljanje rastišč Marchesettijeve smetlike na območju cestnega odseka Škrline – Novi Brič, ki se jih bo v prihodnje upoštevalo pri načrtovanju in izvajanju cestno vzdrževalnih del. ZRSVN je v sodelovanju s prof. dr. Nejcem Joganom pripravil dokument Naravovarstvena izhodišča za upravljanje nahajališča Marchesettijeve smetlike (*Euphrasia marchesettii*) na območju cestnega odseka Škrline – Novi Brič v Slovenski Istri, v katerem so podali smernice za izvajanje cestno vzdrževalnih del. V naravovarstvenih izhodiščih so opredelili ožja območja rastišč ter širše območje celotnega odseka Škrline – Novi Brič za izvajanje varstvenih ukrepov za M. smetliko. Varstveni ukrepi za upravljanje z M. smetliko na ožjem območju rastišč (Slika 1) so namenjeni preprečitvi uničenja obstoječih rastišč in ohranitvi rastišč v stanju kot so bila pred izvedenimi posegi konec leta 2020. Pripravljeni so na podlagi študije obstoječe literature o pojavljanju M. smetlike v Sloveniji, tujih strokovnih člankov s primerljivo vsebino, popisov stanja populacije itd., kar je povzeto v Končnem poročilu o evidentiranju izhodiščnega stanja populacije M. smetlike v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI. Naravovarstvena izhodišča za upravljanje celotnega cestnega odseka Škrline – Novi Brič (Slika 2) so namenjena vzpostavitvi prilagojene prakse vzdrževanja cestnega odseka. S prilagojenim načrtovanjem in izvajanjem vzdrževalnih del na tem cestnem odseku se želi preprečiti uničenje obstoječih rastišč in vzpostaviti razmere, ki bodo pripomogle k večji verjetnosti za razširitev M. smetlike vzdolž cestnih brežin.



Slika 1: Ožje varstveno območje za izvajanje varstvenih ukrepov za Marchesettijevu smetliko.



Slika 2: Širše varstveno območje za izvajanje varstvenih ukrepov za Marchesettijevu smetliko.

2.2.2. Izvedba aktivnosti za ohranitev in izboljšanje stanja Marchesettijeve smetlike na cestnem odseku Škrline – Novi Brič v Slovenski Istri

Na Urad za gospodarske javne službe, okolje in promet, na Mestni občini Koper, je 27. 7. 2022 ZRSVN, po predhodnem ustnem dogovoru poslal naravovarstvena izhodišča za upravljanje nahajališča Marchesettijeve smetlike (*Euphrasia marchesettii*) na območju cestnega odseka Škrline – Novi Brič v Slovenski Istri. Mestna občina Koper je dokument posredovala tudi izbranemu izvajalcu cestno vzdrževalnih del CPK, d.d. Z namenom predstavitve zahtev na terenu in morebitne prilagoditve ter uskladitve zahtev, je 25. 10. 2022 ZRSVN organiziral terenski sestanek, na katerega so povabili predstavnike MOK in CPK d.d. Terenskega sestanka za uskladitev zahtev za prilagojeno vzdrževanje cestnega odseka Škrline - Novi Brič so se udeležili predstavnik MOK, g. Anže Novinec, predstavnik CPK d.d., g. Igor Krulčič, in predstavniki projekta LIFE-IP NATURA.SI. Na sestanku so si ogledali rastišča, kjer so bile prisotne posamezne cvetoče rastline Marchesettijeve smetlike. Skupaj so pregledali pripravljena naravovarstvena izhodišča in se pogovorili o težavah in dodatnih možnostih pri izvajanju prilagojenih cestno vzdrževalnih del. Smernice, ki so podane v naravovarstvenih izhodiščih so ustrezno dopolnili z namenom, da bodo lahko upoštevane pri realni izvedbi vzdrževalnih del in bodo obenem ustrezne z vidika ohranjanja varovane vrste.



Slika 3: Ogled rastišč in izvedenih posegov na območju cestnega odseka Škrline - Novi Brič.

Na terenskem sestanku so sklenili dogovor, iz katerega sledi, da:

- bosta MOK in CPK d.d. pri načrtovanju in izvajanju vzdrževalnih del na območju ožjega varstvenega območja upoštevala zahteve navedene v preglednici 1, na območju širšega varstvenega območja pa zahteve navedene v preglednici 2,
- bosta MOK in CPK d.d. v načrtovanje izvedbe vzdrževalnih del in sanacijskih del na območju ožjega varstvenega območja in na območju širšega varstvenega območja vključevala strokovno mnenje ZRSVN,
- bo ZRSVN v sodelovanju s projektnimi partnerji poskrbel za ustrezno označitev rastišč na obravnavanem cestnem odseku z označevalnimi oziroma informativnimi tablami. Table bodo v prvi vrsti namenjene lažjemu izvajanju vzdrževalnih del in tudi kot informacija za obiskovalce območja,
- bo ZRSVN v okviru redne javne službe nudil strokovno pomoč pri načrtovanju izvedbe rednih vzdrževalnih del in pri načrtovanju sanacije ob nepredvidljivih dogodkih,
- bo ZRSVN v dogovoru z CPK d.d. določil primerna mesta za razgrnitev odstranjenega materiala iz rastišč.

Preglednica 1: Zahteve za izvajanje cestno vzdrževalnih del na območju ožje varstvene cone.

DEJAVNOST	ZAHTEVA	OBRAZLOŽITEV
Košnja	Vsaj enkrat v letu. Zadnjo košnjo opraviti do 15. 9.	Košnja se izvede pozno poleti, pred obdobjem cvetenja rastline. Poznejša košnja bi onemogočila normalen razvoj cvetov in semenenje rastline. Vsakoletna košnja vzdržuje rastišče primerno odprto in osvetljeno.
Čiščenje brežin	Erodiranega, nestabilnega materiala se z brežin ne sme odstranjevati in stabilizirati s pritiskom roke bagerja.	Erodiran, nestabilen material je podlaga na kateri uspeva <i>M. smetlika</i> . Obenem je v njem zaloga semen, ki pri enoletnicah predstavlja večji del prisotne populacije.
Čiščenje jarkov	Erodiran material iz jarkov za odvodnjavanje se sme odstraniti po semenjenju rastlin (jan. – mar.) le v primeru zagotavljanja ustrezne pretočnosti jarka. Material naj se odloži na bližnjih potencialnih rastiščih, na primer na erodiranem flišu ali delih cestne brežine s severno lego, ki so zadostno osvetljena in kjer trenutno populacija še ni prisotna. Material naj se razgrne v plasti debeline 10 cm.	Rastlinam je tako omogočena nemotena semenitev in ohranitev semena v zalogi v prsti na ustreznih rastiščih. Material se razgrne v tanki plasti v bližini mesta odstranitve, saj je v njem prisotno seme <i>M. smetlike</i> . S tem mu omogočimo morebitno kalitev.
	Poseg se lahko izvede le po predhodni uskladitvi s službo pristojno za varstvo narave (ZRSVN).	Zaradi občutljivosti rastišča je potrebno pred izvedbo posega oceniti vpliv posega na varovano vrsto.
Utrjevanje brežin	Prepovedano utrjevanje brežin.	Kakršnokoli utrjevanje brežine na območju rastišč pomeni uničenje rastišča.

Preglednica 2: Zahteve za izvajanje cestno vzdrževalnih del na območju širše varstvene cone.

DEJAVNOST	ZAHTEVA	OBRAZLOŽITEV
Košnja	Vsaj enkrat v letu. Zadnjo košnjo opraviti do 15.9.	Košnjo se izvede izven obdobja cvetenja rastline. Poznejša onemogoča normalen razvoj cvetov in semenenje rastline. Vsakoletna košnja vzdržuje rastišče primerno odprto in osvetljeno.
Čiščenje brežin	Erodiran, nestabilen material se z brežin lahko odstranjuje le izven rastišč <i>M. smetlike</i> , oziroma izven ožje varstvene cone, po predhodni uskladitvi načrtovanega posega s službo pristojno za varstvo narave (ZRSVN).	Erodiran, nestabilen material je podlaga na kateri uspeva <i>M. smetlika</i> . Pred posegi je potrebno oceniti ustreznost odstranitve.

	V eni sezoni se sme erodiran, nestabilen material z brežin odstraniti le na 25 % dolžine odseka.	Na tak način se ohranja brežina cestnega odseka v različnih fazah erodiranosti in poraščenosti.
Čiščenje jarkov	Erodiran material iz jarkov se sme odstraniti izven rastišč M. smetlike, oziroma izven ožje varstvene cone, po semenjenju rastlin (jan. – mar.). Odloži naj se v bližini in razgrne v plasti debeline 10 cm.	V odstranjenem materialu je lahko prisotno seme, ki pri enoletnicah predstavlja večji del prisotne populacije. Rastlinam je tako omogočen razvoj in njihova širitev.
Utrjevanje brežin	Izven znanih rastišč, oziroma izven ožje varstvene cone je utrjevanje brežin mogoče le po predhodni uskladitvi načrtovanega posega s službo pristojno za varstvo narave (ZRSVN).	Kakršnokoli utrjevanje brežine na območju rastišč pomeni uničenje rastišča. Nepravilno načrtovani posegi in njihova izvedba v bližini rastišč lahko negativno vplivata na uspeh preživetja posamezne populacije.
	Utrjevanje brežine izven znanih rastišč, oziroma izven ožje varstvene cone se priporoča s sonaravnimi tehnikami.	V primeru načrtovanja utrjevanja brežin izven rastišč M. smetlike se naj prouči možnost izvedbe z alternativnimi tehnikami, ki bi blažile erozivne procese.

2.2.3. Rezultat

Komunikacija med načrtovalcem vzdrževalnih del MOK, izvajalcem vzdrževalnih del CPK d.d. in ZRSVN, kateremu jo je v okviru izvedenih aktivnosti uspelo vzpostaviti, je ključnega pomena pri ohranjanju rastišč na območju cestnega odseka Škrline - Novi Brič. Usklajevanje načrtovanih posegov pred njihovo izvedbo na terenu je za učinkovito varstvo rastišč M. smetlike nujno. V prihodnje bosta MOK in CPK d.d. pri načrtovanju in izvajanju vzdrževalnih del upoštevala zahteve, ki jih je ZRSVN podal v Naravovarstvenih izhodiščih za upravljanje nahajališča Marchesettijeve smetlike (*Euphrasia marchesettii*) na območju cestnega odseka Škrline – Novi Brič v Slovenski Istri. Vsak poseg se bo dodatno uskladil z ZRSVN. ZRSVN bo spremljal učinke izvedenih posegov in glede na rezultate usmerjal nadaljnje posege. S prilagojenim načrtovanjem in izvajanjem vzdrževalnih del in posegov na tem cestnem odseku bodo dolgoročno poskušali preprečiti uničenje obstoječih rastišč in vzpostaviti razmere, ki bodo pripomogle k večji verjetnosti za razširitev M. smetlike vzdolž cestnih brežin.

3. Viri in literatura

Jogan, N. 2020. Marchesettijeva smetlika (*Euphrasia marchesettii*) v Natura 2000 območju Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo.

4. Priloge

www.natura2000.si



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR



LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji (LIFE17 IPE/SI/000011) sofinancirajo Evropska unija v okviru programa LIFE, Ministrstvo za okolje in prostor ter partnerji. Za vsebino tega gradiva so odgovorni samo avtorji. Ta vsebina ne odraža nujno mnenja Evropske unije. Zato za vsebino in iz nje izhajajočo morebitno uporabo informacij Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje ter Evropska komisija ne prevzemata odgovornosti.

Priloga 1

Analiza odgovorov anketnega
vprašalnika v okviru projekta: LIFE
integrirani projekt za okrepljeno
upravljanje Nature 2000 v Sloveniji
(LIFE17 IPE/SI/000011, LIFE-IP
NATURA.SI) na območju Nature 2000
Slovenska Istra

A.1.3

Avtor: Elena Štendler, KGZ NG

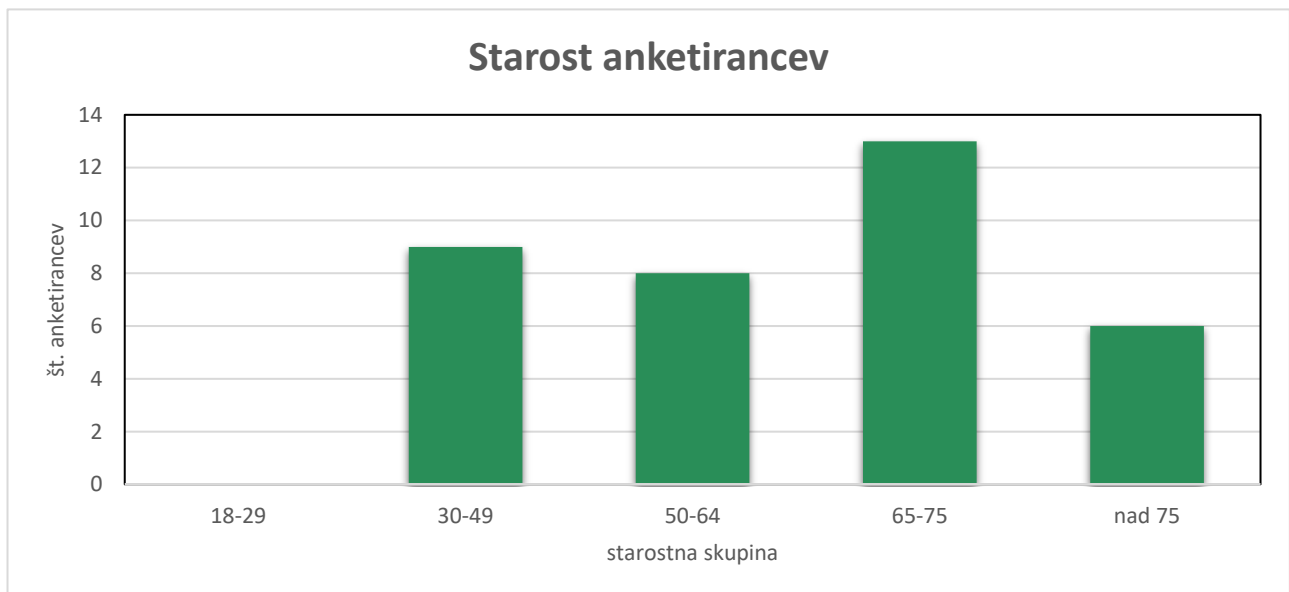
April, 2023



PODATKI O KMG

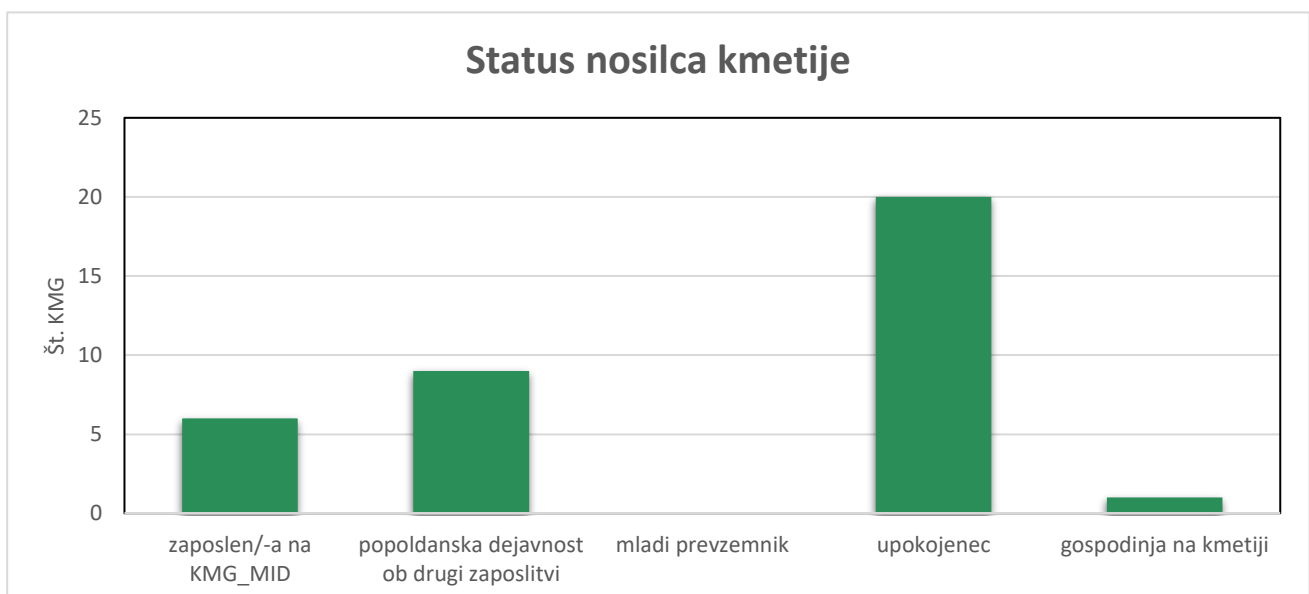
Število anketirancev in starost

Anketo je izpolnilo 35 moških in 2 ženski, skupaj 37 oseb. 9 anketiranih oseb je bilo starih 30 - 49 let, 8 oseb je bilo starih 50 - 64 let, 13 jih je bilo starih 65 - 75 let, šest anketirancev pa je bilo starih 75 ali več let. 25 anketirancev je bilo nosilcev, 6 namestnikov in 2 člana.



Status gospodarja in predviden naslednik

Izmed 37 anketirancev ni nobenega mladega prevzemnika, 9 anketirancem predstavlja kmetijstvo popoldansko dejavnost ob drugi zaposlitvi, 6 je zaposlenih na kmetiji, 20 je upokojenecev.



4 anketiranci nimajo predvidenega naslednika, 6 jih namerava v naslednjih 5 letih predati kmetijo naslednikom, 7 jih namerava v naslednjih 10 – 15 letih predati kmetijo, 1 po smrti in 8 jih ni odgovorilo.

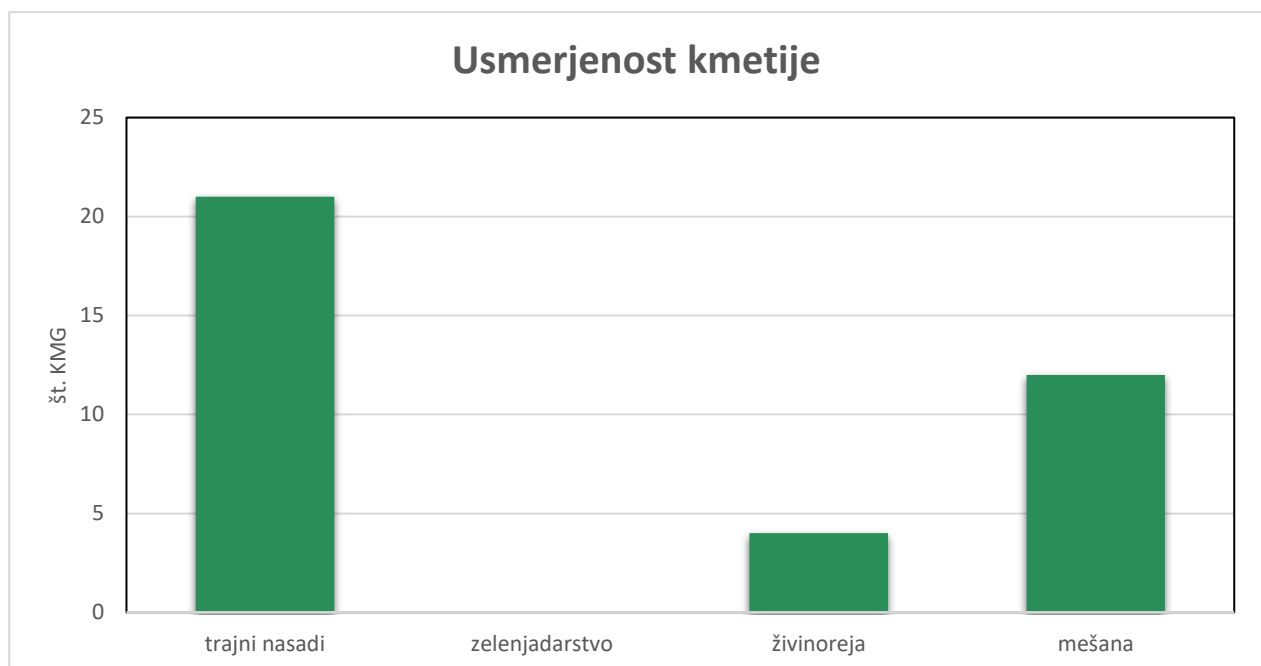
Velikost kmetije

Povprečna velikost kmetije anketirancev je 15,15 ha, vendar je to zelo velika povprečna površina zaradi enega anketiranca, ki je edina pravna oseba s kmetijsko dejavnostjo na območju in ima v obdelavi 10x več površin kot ostali anketiranci. Če ne upoštevamo te površine v izračunu je povprečna velikost kmetije 6,79 ha.

10 kmetij ne obdeluje trajnih travnikov, med ostalimi kmetijami (27) obdelujejo trajne travnike v povprečni velikosti 2,91 ha.

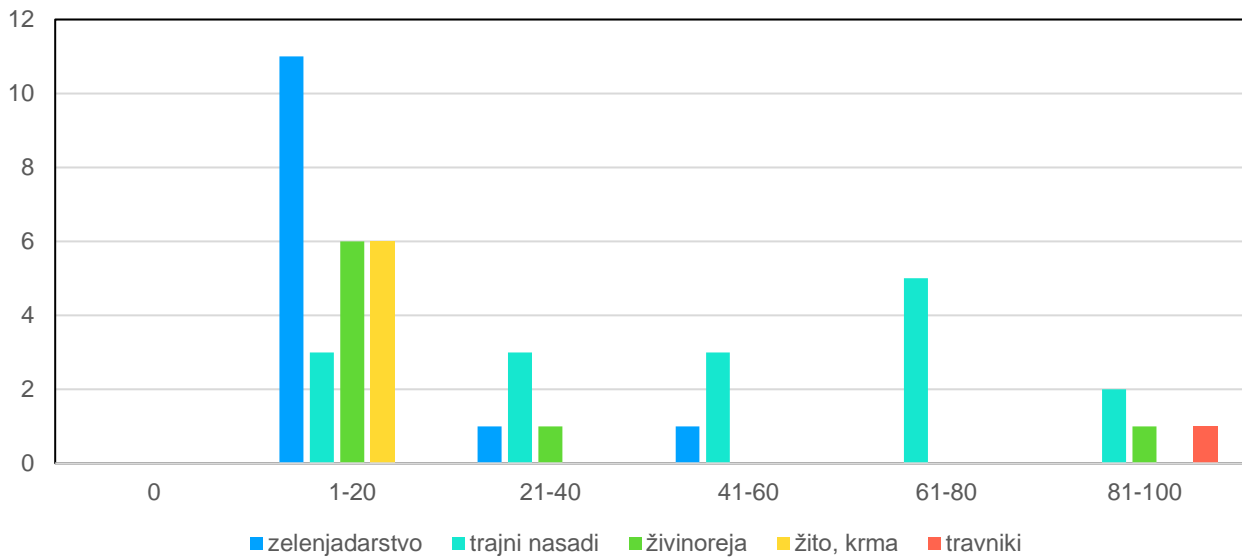
Usmerjenost kmetije

21 KMG je usmerjenih izključno v upravljanje trajnih nasadov, 4 kmetije so usmerjene izključno v živinorejo in 12 kmetij v mešano pridelavo.



Mešane kmetije se večinoma ukvarjajo s trajnimi nasadi, ki so pri taki kmetiji največkrat zastopani v 80%. Zelenjadarstvo je pri mešanih kmetijah največkrat zastopano v 20%. Živinoreja je na mešanih kmetijah redkeje prisotna, v primeru prisotnosti je zastopana z eno do nekaj GVŽ.

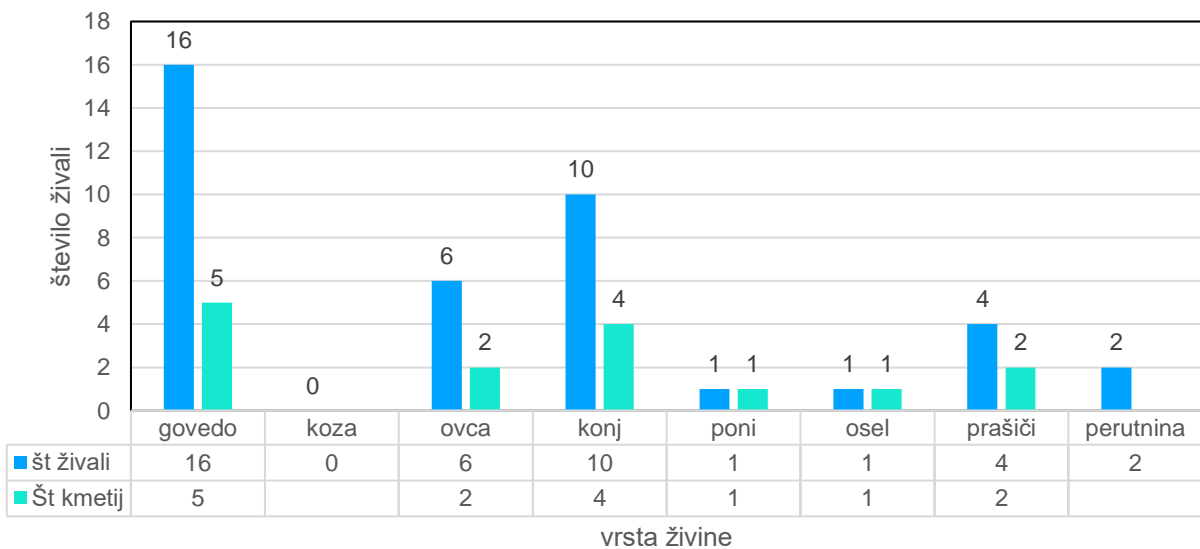
mešane kmetije - zastopanost posameznih panog na kmetijah



Od mešanih kmetij pa se delež usmerjenosti v posamezne panoge naslednji:

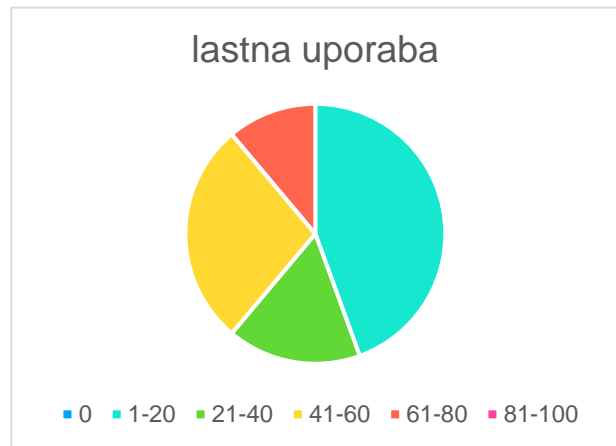
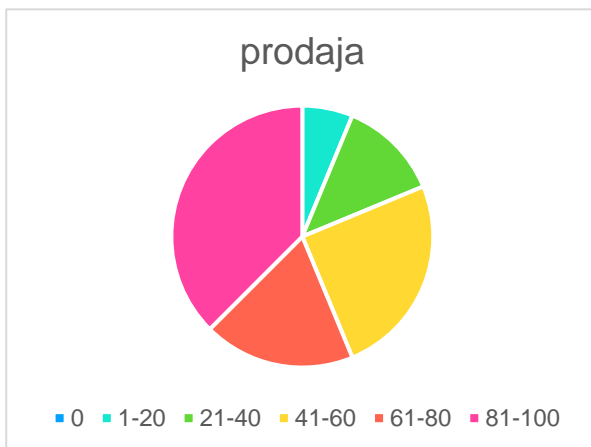
Število GVŽ različnih skupin travojedih živali in število kmetij z živinorejo

Živinoreja



Namen kmetijske pridelave

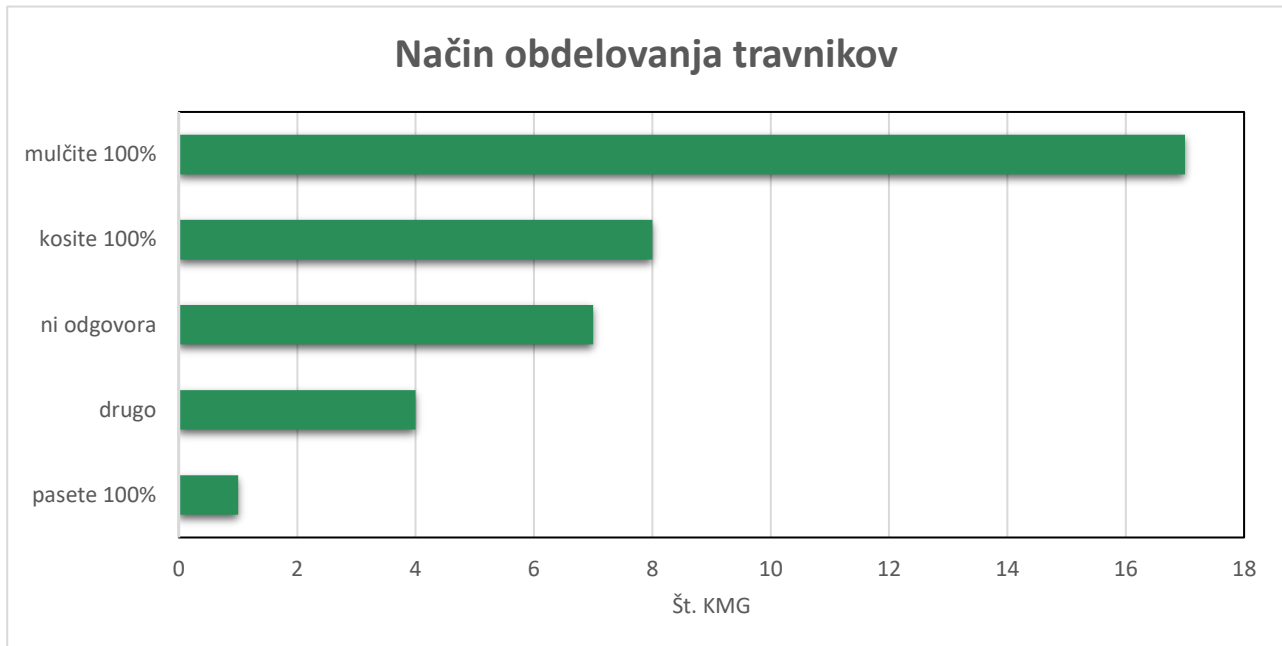
7 kmetij se ukvarja s kmetijstvom izključno zaradi prodaje, 11 izključno za lastno porabo, 16 pa za oboje, od tega jih večinoma pretežno z enakim deležem za lastno porabo in prodajo. je so označili drugo, izmed teh se 1 ukvarja z živinorejo zaradi športa.



TRAVNIKI

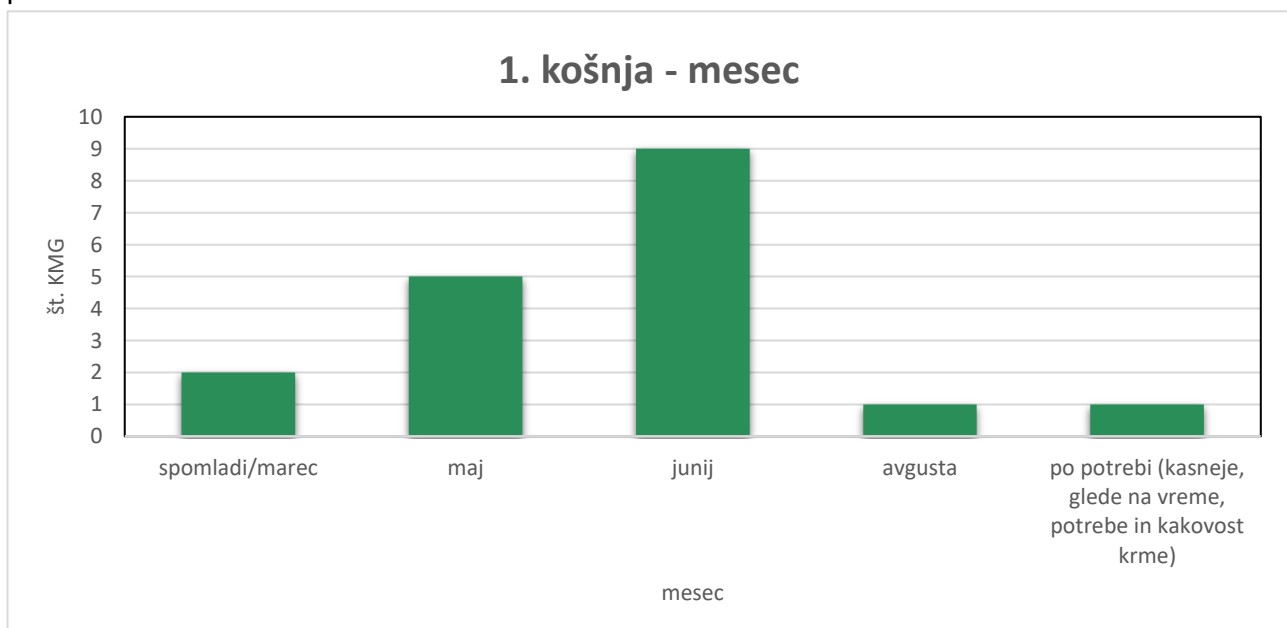
Obdelovanje travnikov

8 kmetij travnike samo kosi, 17 jih samo mulči, ena samo pase. 2 kmetiji travnike kosi in mulči (večinoma robove), na 2 kmetijah travnike kosi in kasneje pase na njih.



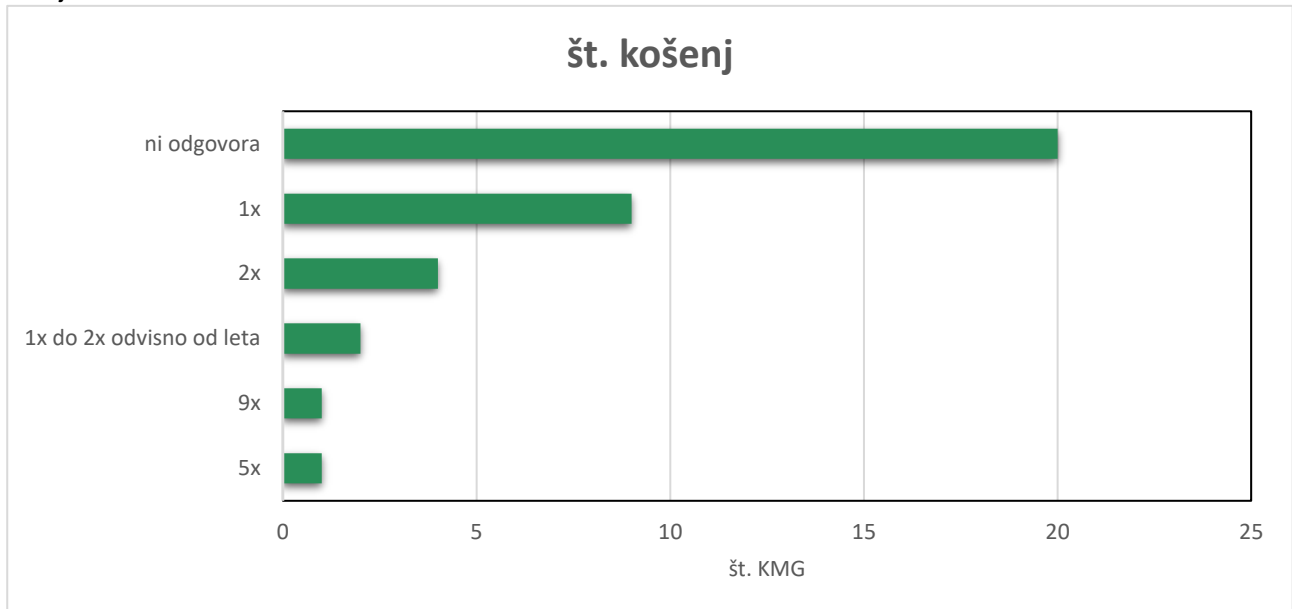
Datum prve košnje /paše:

Največ kmetij, 8, začne s košnjo v začetku junija, 5 v sredini oz. konec maja, 3 kmetije spomladi oz. marca, po ena kmetija pa konec junija, 1 avgusta in 1 po potrebi, kasneje. 1 kmetija celo leto pase.



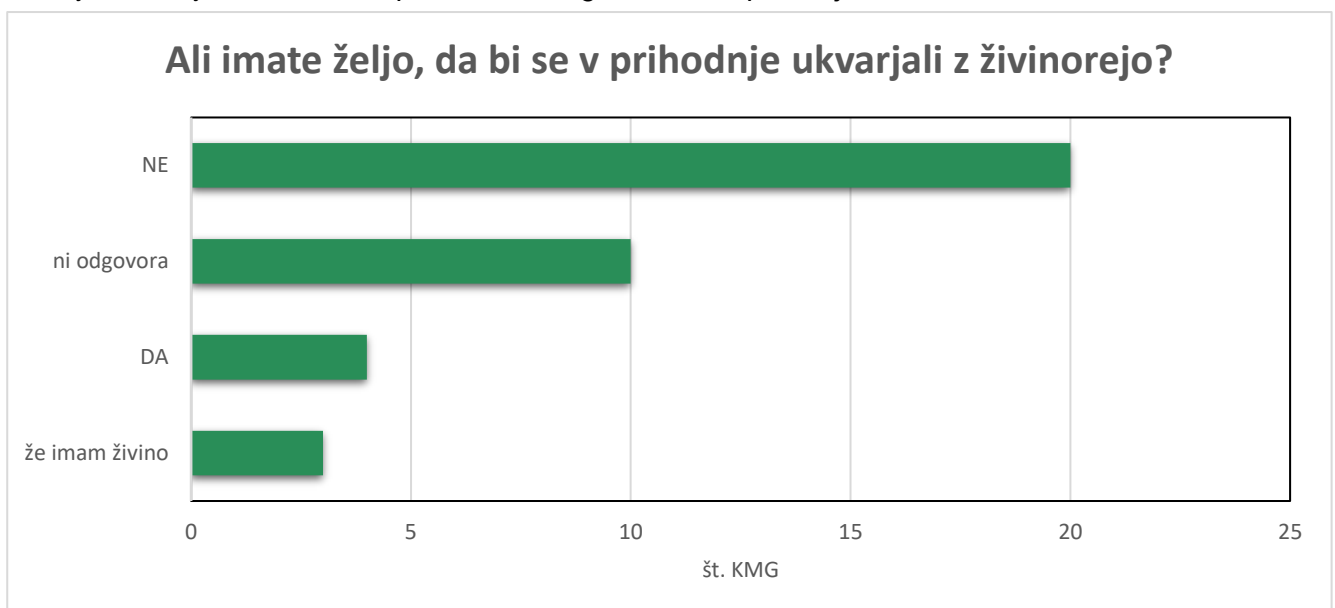
Št. košenj v letu

Največ, 9 kmetij kosi 1x na leto, 2 kmetiji kosita 1x do 2x na leto odvisno od sezone, 4 kmetije kosijo 2x na leto.



Želja po reji živine

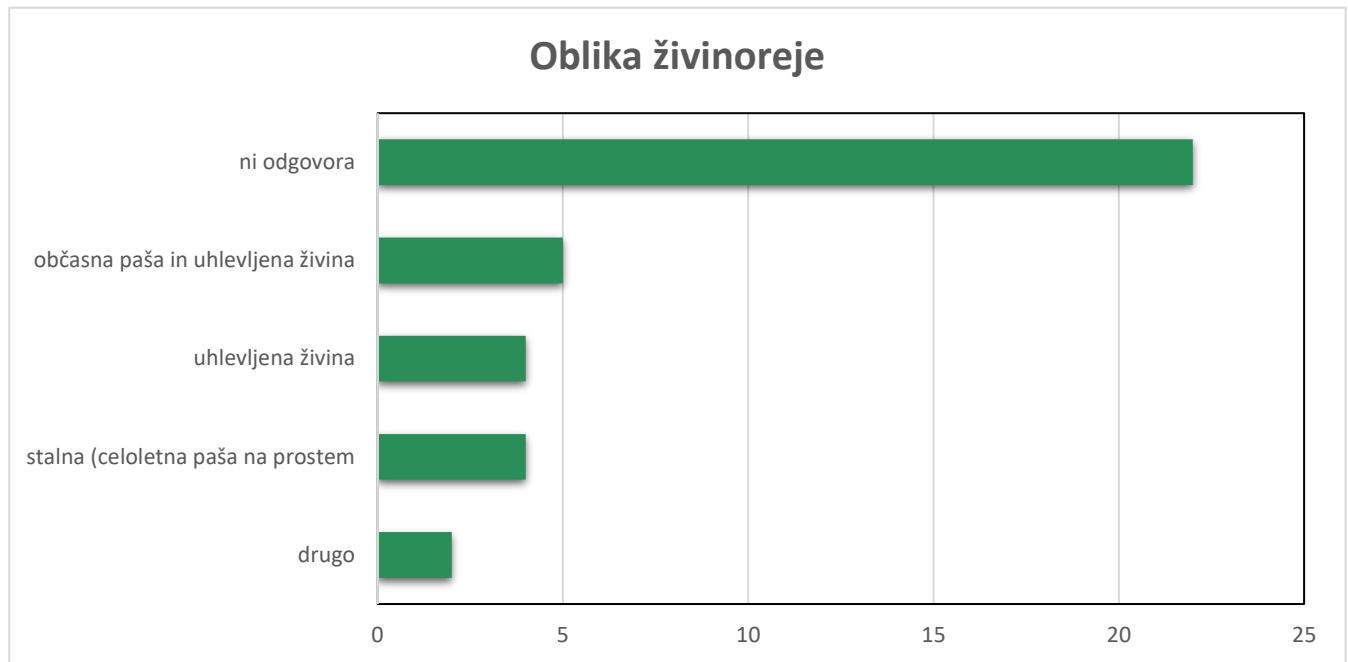
20 kmetij nima želje se ukvarjati z živinorejo, 4 kmetije bi se rade ukvarjale z živinorejo, 3 vprašane kmetije že imajo živino in 10 vprašanih ni odgovorilo na vprašanje.



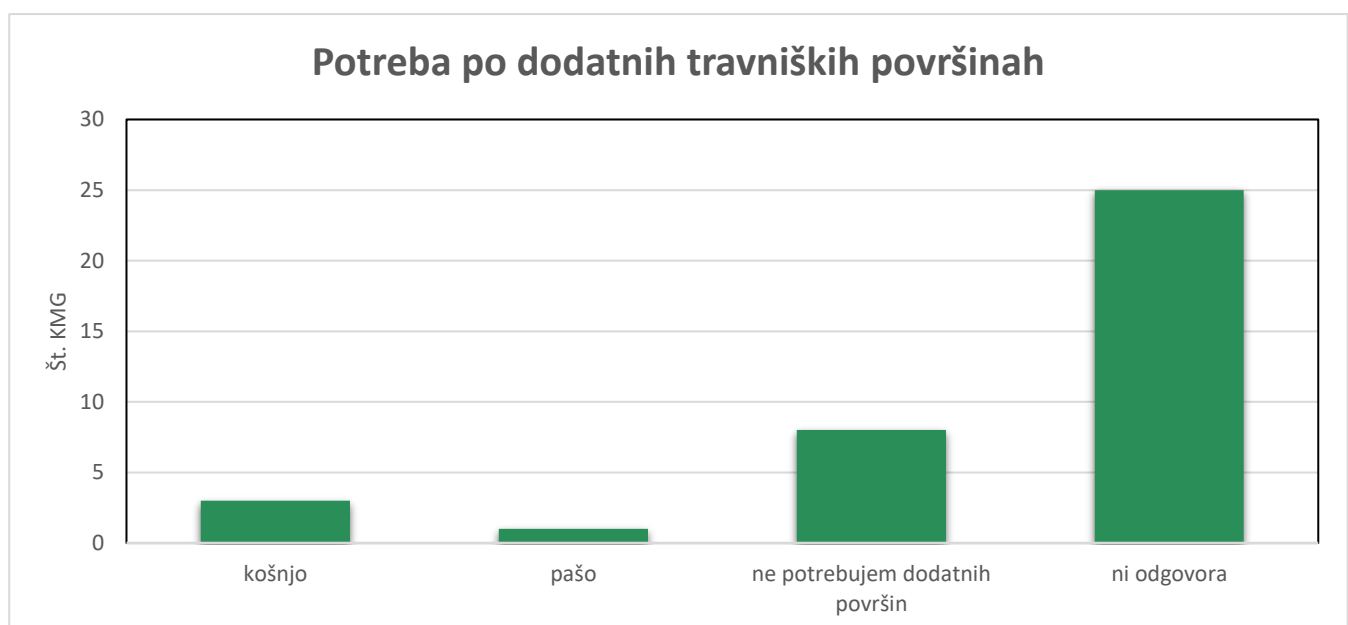
ŽIVINOREJA

Oblika živinoreje

22 vprašanih ni odgovorilo na vprašanje, 4 kmetije izvajajo celoletno pašo na prostem, 5 kmetij izvaja kombinacijo občasne paše in uhlevljene živine, 4 kmetije imajo živino samo v hlevu. Zgolj eden od vprašanih, ki se že ukvarja z živinorejo, ima željo, da bi čredo povečal.



Potreba po dodatnih travniški površinah

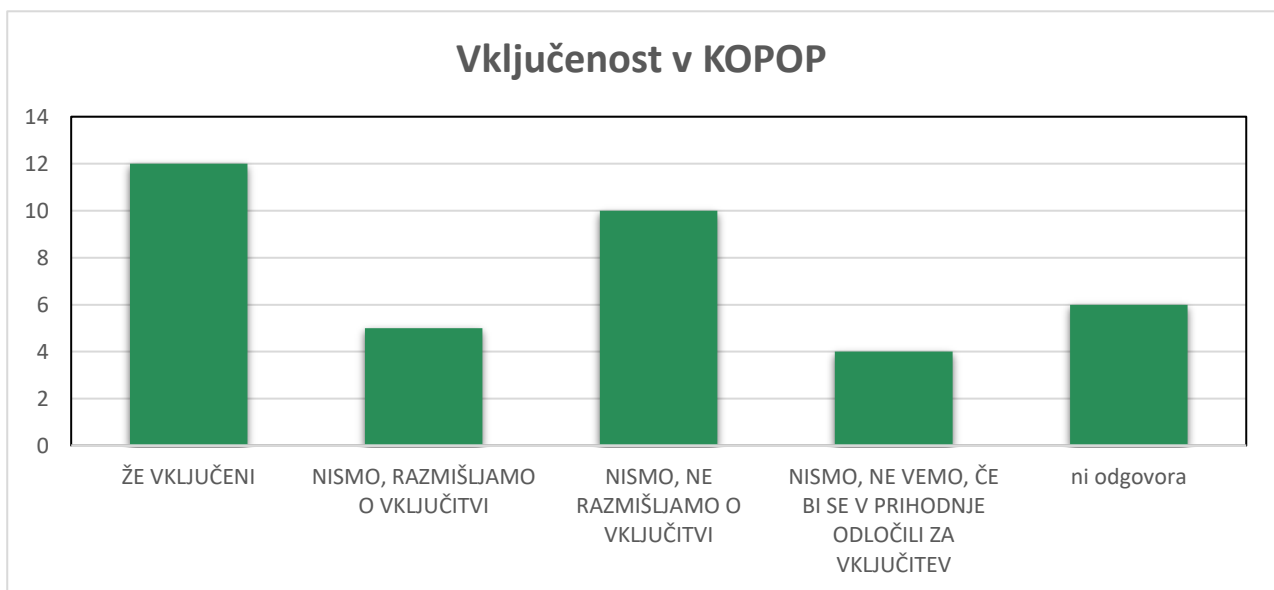


25 anketirancev ni odgovorilo na vprašanje, 8 anketirancev ne potrebuje dodatnih travniških površin, 3 – je bi potrebovali dodatne travniške površine za košnjo in eden za pašo.

PRILAGOJENO KMETOVANJE

Vključenost v KOPOP

12 kmetij je že vključenih v KOPOP operacije, 10 kmetij ni vključenih in tudi ne razmišljajo o vključitvi, 5 kmetij ni vključenih in razmišlja o vključitvi, 6 kmetij ni vključenih in še niso prepričani, če bi se v prihodnje vključili, 6 kmetij na vprašanje ni odgovorilo.

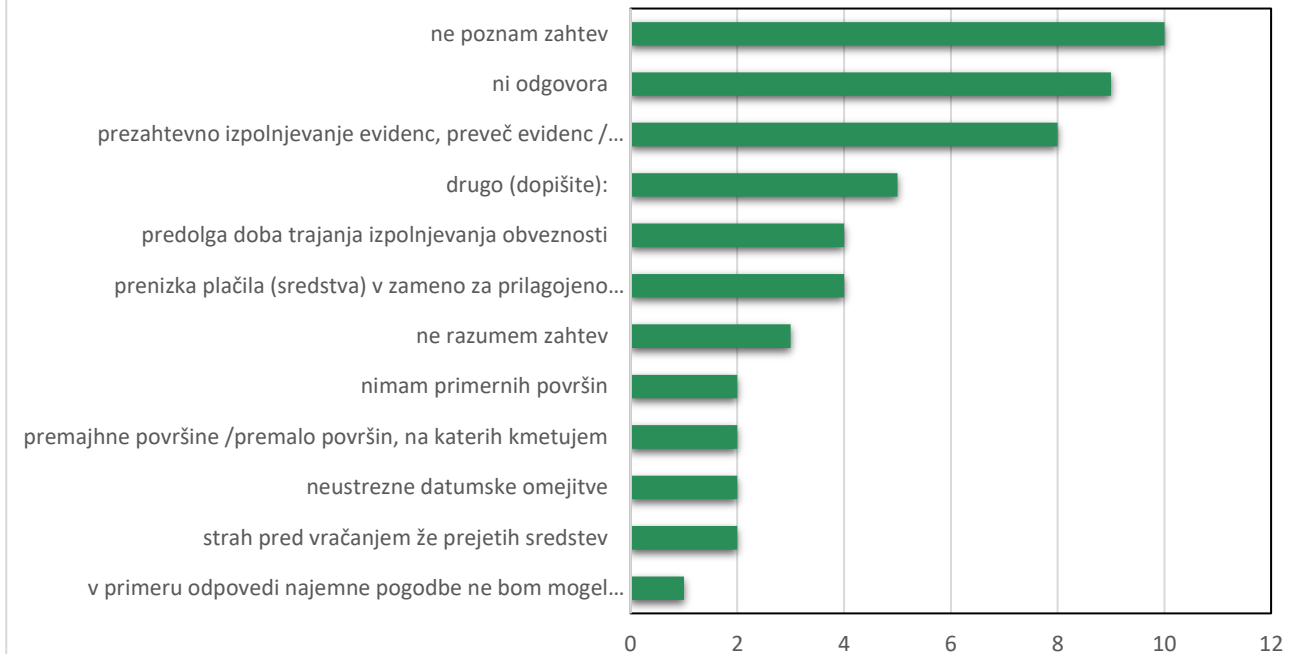


Razlogi za ne vključevanje v KOPOP operacije so (št. odgovorov):

- ne poznam zahtev (10)
- prezahtevno izpolnjevanje evidenc, preveč evidenc / prezahtevna administracija(8)
- prenizka plačila (sredstva) v zameno za prilagojeno kmetovanje (4)
- predolga doba trajanja izpolnjevanja obveznosti (4)
- ne razumem zahtev (3)
- strah pred vračanjem že prejetih sredstev (2)
- neustrezne datumske omejitve (2)
- premajhne površine /premalo površin, na katerih kmetujem (2)
- nimam primernih površin (2)
- v primeru odpovedi najemne pogodbe ne bom mogel izpolniti obveznosti (1)
- drugo (odgovori): starost, predaja vnukom, ne maram kontrol, prezahtevne omejitve, kmetija za lastne potrebe

9 anketirancev ni odgovorilo na vprašanje.

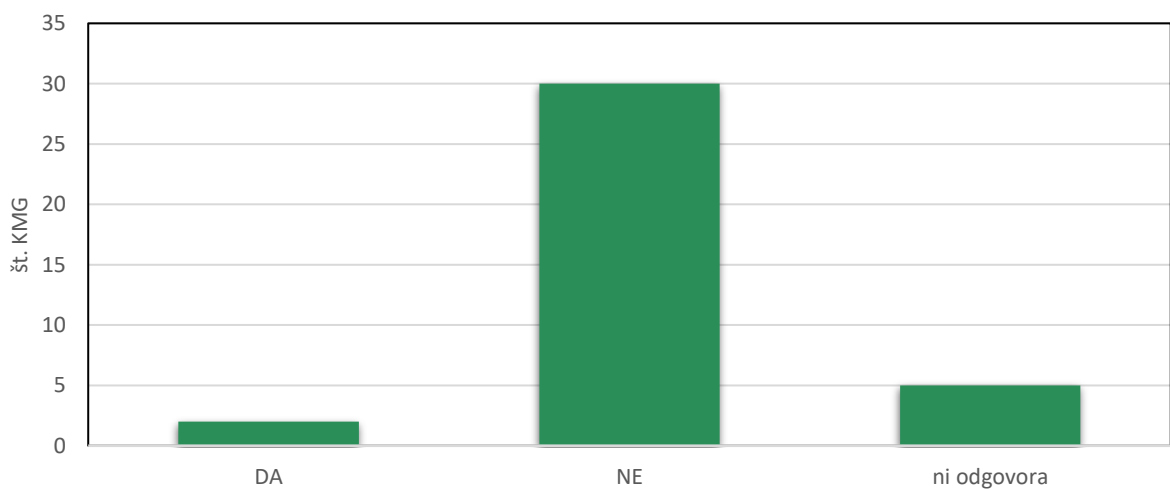
Kaj vas je odvrnilo od vključitve v KOPOP?



Vključenost v KOPOP operacijo HAB.

2 kmetiji sta se v operacijo vključili v letu 2022, 30 kmetij ni vključenih v operacijo, 5 kmetij ni odgovorilo na vprašanje.

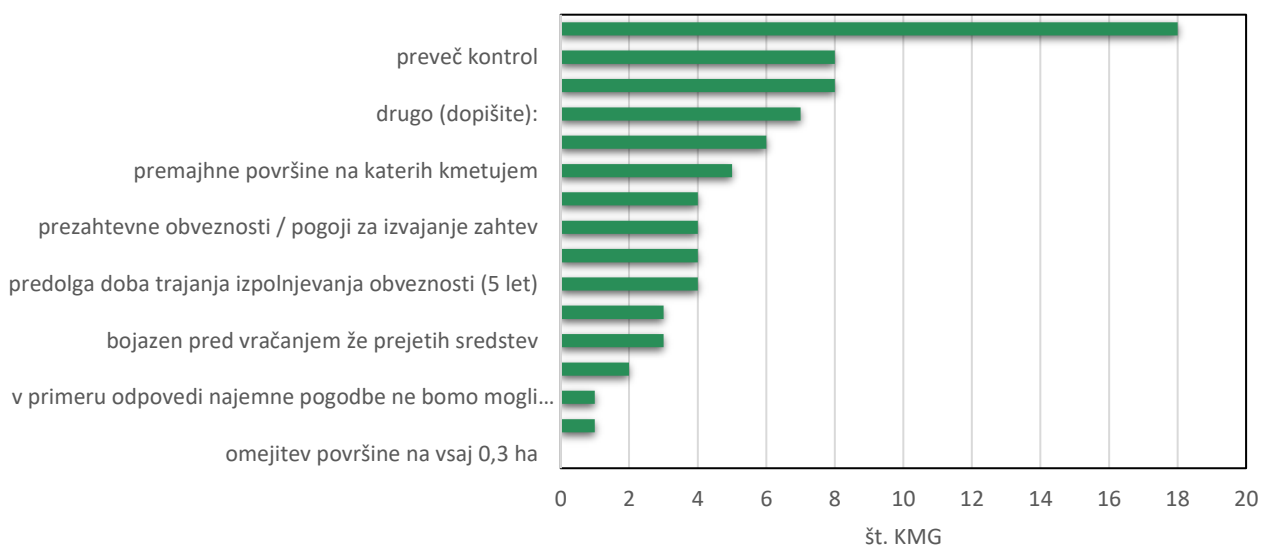
Vključenost v operacijo HAB - posebni traviščni habitati



Razlogi za ne vključevanje v HAB:

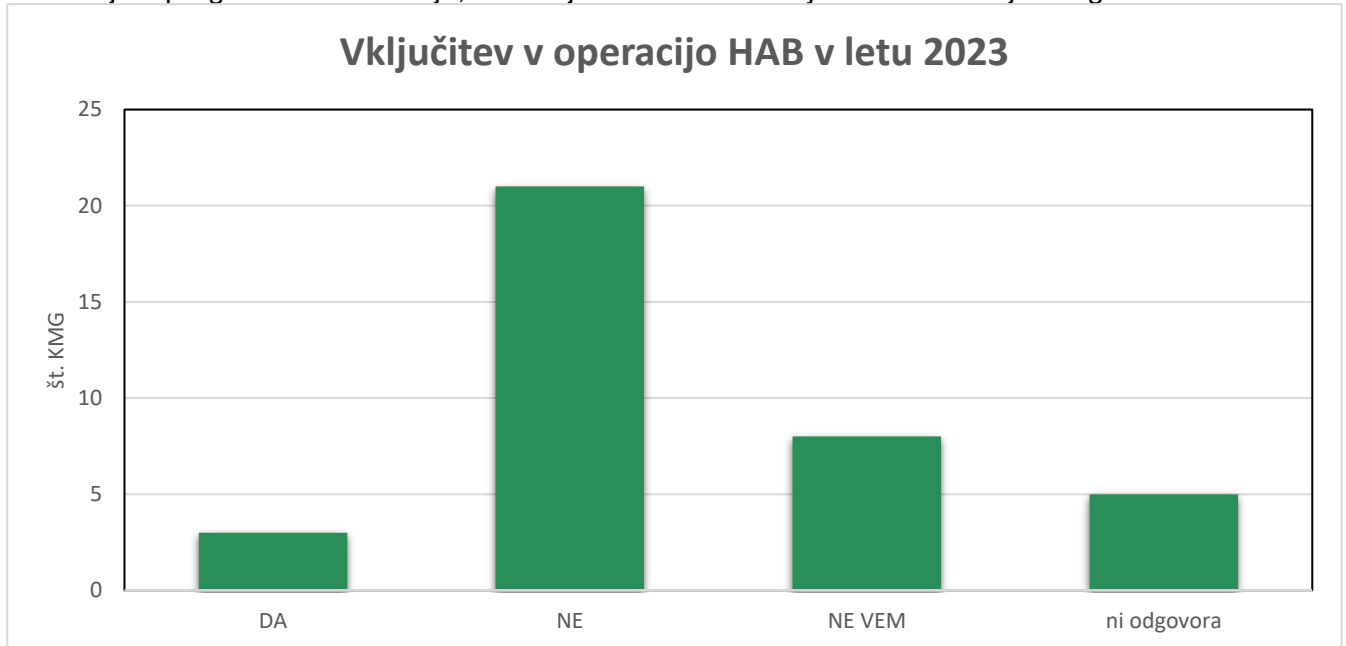
- ne poznam zahtev / ne poznam operacije (18)
- preveč administracije (8)
- preveč kontrol (8)
- prenizka plačila (sredstva) v zameno za prilagojeno kmetovanje (6)
- premajhne površine na katerih kmetujem (5)
- predolga doba trajanja izpolnjevanja obveznosti (5 let) (4)
- intenziteta kmetovanja ne dopušča izvajanja operacije (4)
- prezahtevne obveznosti / pogoji za izvajanje zahtev (4)
- bojazen pred vračanjem že prejetih sredstev (3)
- nimam primernih površin, da bi se vključil v operacijo (3)
- prepozen datum začetka košnje (20.5.) (2)
- v primeru odpovedi najemne pogodbe ne bomo mogli izpolniti obveznosti oz. zahtev (1)
- v preteklosti sem že bil vključen, v tem programskem obdobju pa me to ni zanimalo (1)
- omejitev površine na vsaj 0,3 ha
- drugo (odgovori): (7)
 - nimam dovolj časa za izvajanje
 - sem že vključen
 - sem upokojenec in bom predal kmetijo vnukom, ker se s tem ne morem več ukvarjati
 - mi ni v interesu, ker sem upokojenec in leta predstavljajo vedno večjo oviro
 - s travniki se ne ukvarjamo
 - prepoved mulčanja
 - kmetija za lastne potrebe
 - nimam travniških površin
 - samo mulčam
- ni odgovora (4)

Razlogi za ne vključevanje v operacijo HAB



Vključitev v HAB v naslednjem programskem obdobju

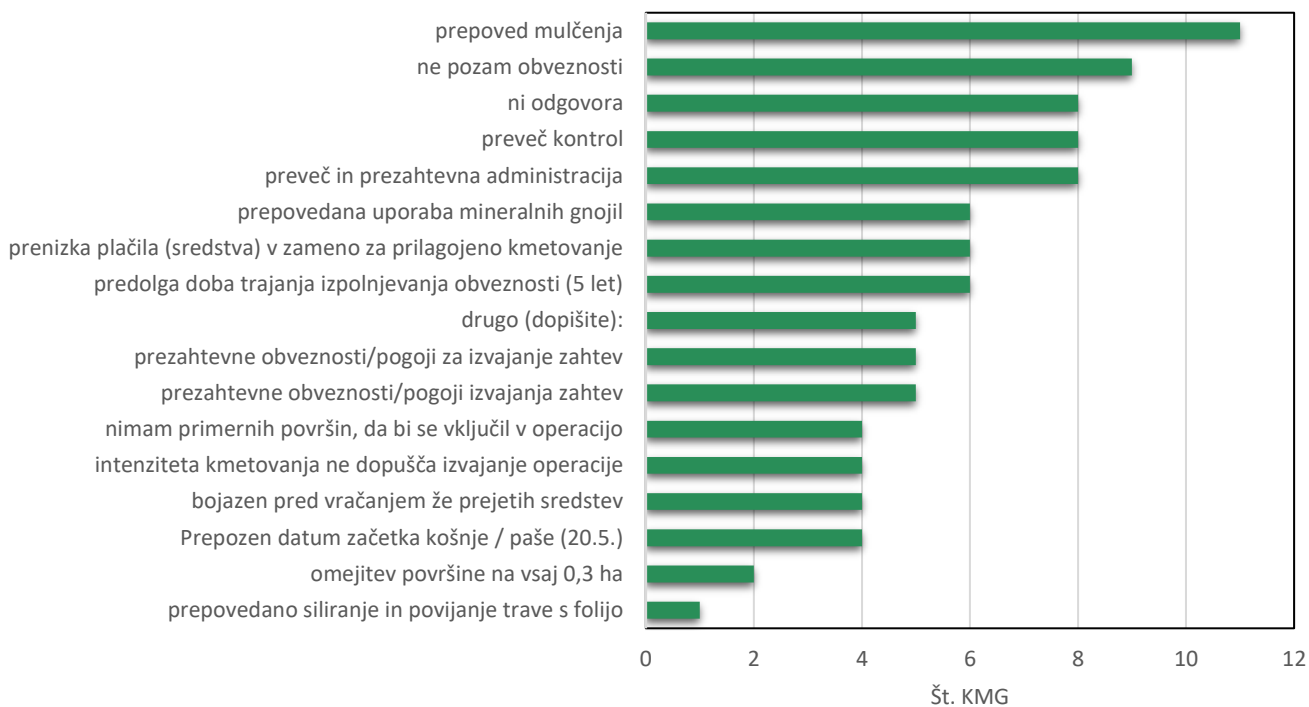
3 kmetije so odgovorile, da bi se vključile, 21 kmetij je odgovorilo, da se ne bi vključili v HAB v naslednjem programskem obdobju, 8 kmetij ne ve če bi se vključilo in 5 kmetij ni odgovorilo.



Kaj bi jih najbolj oviralo za vključitev v HAB v novem programskem obdobju?

- ne pozam obveznosti (9)
- preveč in prezahtevna administracija (8)
- preveč kontrol (8)
- predolga doba trajanja izpolnjevanja obveznosti (5 let) (6)
- prenizka plačila (sredstva) v zameno za prilagojeno kmetovanje (6)
- prepovedana uporaba mineralnih gnojil (6)
- prezahtevne obveznosti/pogoji izvajanja zahtev (5)
- prezahtevne obveznosti/pogoji za izvajanje zahtev (5)
- bojazen pred vračanjem že prejetih sredstev (4)
- nimam primernih površin, da bi se vključil v operacijo (4)
- intenziteta kmetovanja ne dopušča izvajanje operacije (4)
- Prepozen datum začetka košnje / paše (20.5.) (4)
- omejitev površine na vsaj 0,3 ha (2)
- prepoved mulčenja (1)
- prepovedano siliranje in povijanje trave s folijo (1)
- drugo (dopišite): (5) celoletna paša; po 10.6. je prepozni, ostajajo samo "biljke" - neužitna oz. slabše užitna krma; nimam časa; sem upokojenec in bom predal kmetijo vnukom, ker se s tem ne morem več ukvarjati, ni še določeno, kaj se bodo vnuki odločili, zato se zaenkrat ne ukvarjam s takimi stvarmi; sem upokojenec, leta so ovira, sem prestar in ne maram kontrol, ker se s kmetijstvom ukvarjam ljubiteljsko; samo mulčam-nimam kosilnice
- ni odgovora (8)

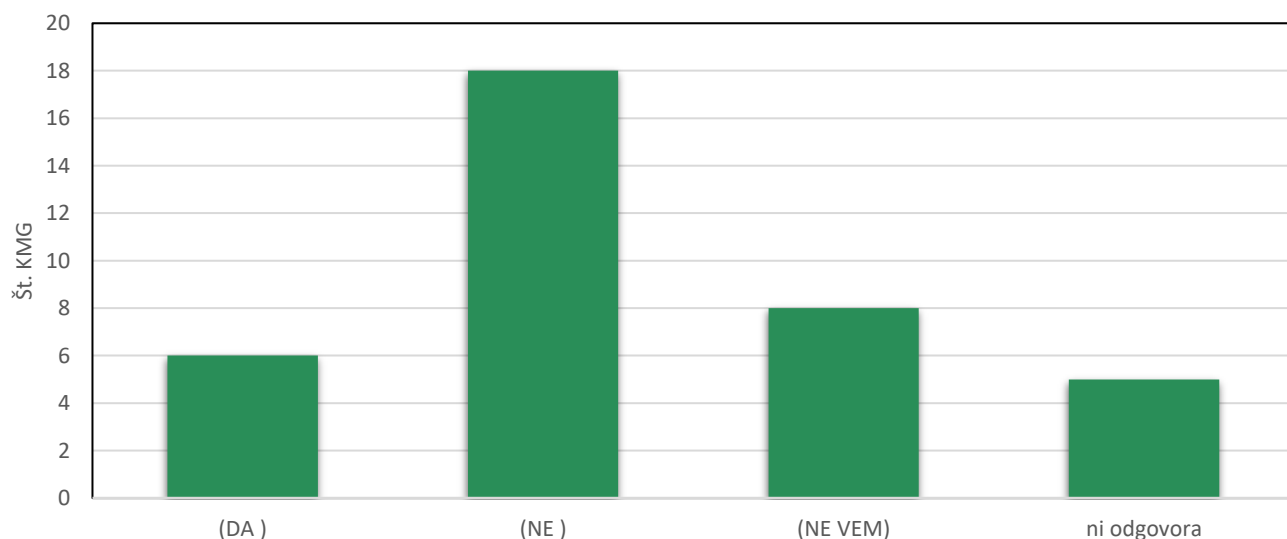
Kaj bi najbolj oviralo vključitev v operacijo HAB?



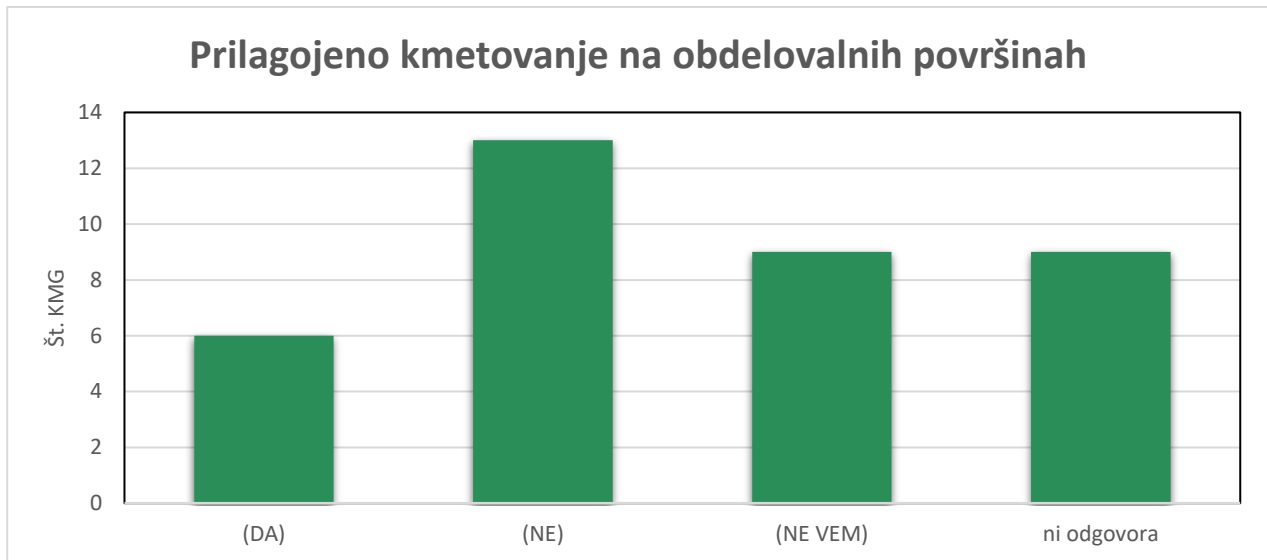
Pripravljenost za prihodnje dodatno izobraževanje o pomenu in vlogi operacije HAB?

18 vprašanih je odgovorilo NE, 8 z NE VEM, 6 z DA, 5 jih ni odgovorilo.

Pripravljenost za izobraževanje o HAB



Ali kmetujete na takih površinah, s katerimi bi se lahko vključili v prilagojeno kmetovanje?

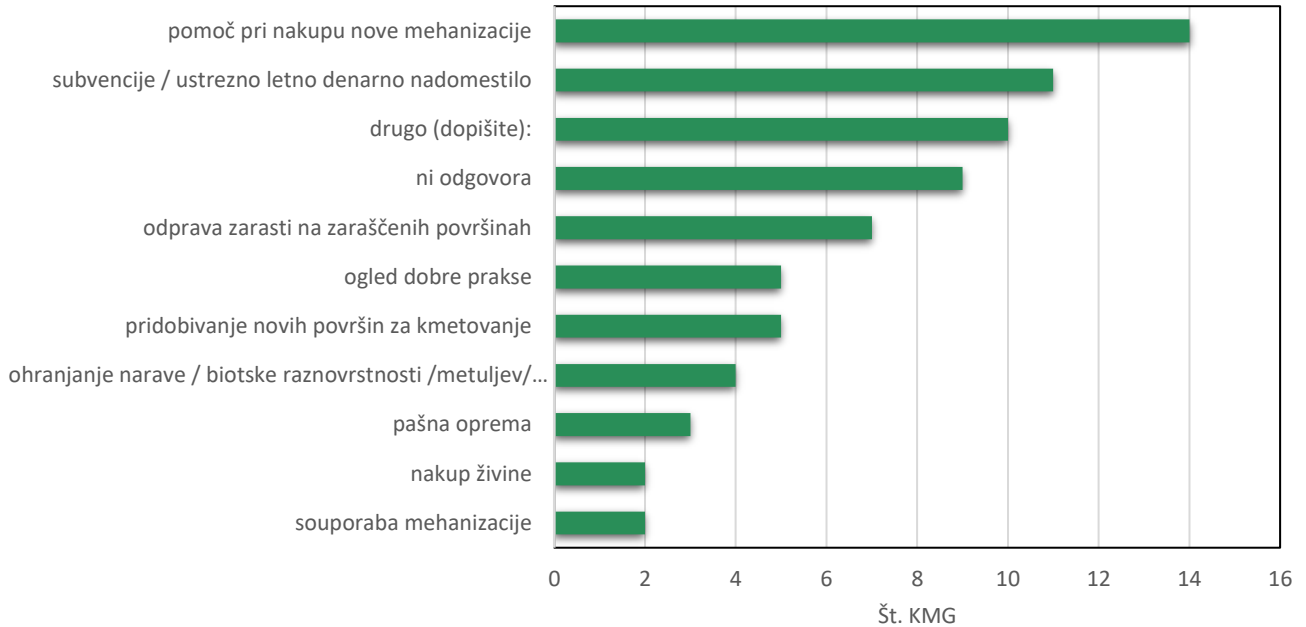


13 vprašanih je odgovorilo z NE, 9 z NE VEM, 6 z DA, 9 jih ni odgovorilo na vprašanje.

Kaj bi vas prepričalo, da se vključite v prilagojeno kmetovanje?

- pomoč pri nakupu nove mehanizacije (14)
- subvencije / ustrezno letno denarno nadomestilo (11)
- odprava zarasti na zaraščenih površinah (7)
- pridobivanje novih površin za kmetovanje (5)
- ogled dobre prakse (5)
- ohranjanje narave / biotske raznovrstnosti /metuljev/ travniških površin (4)
- pašna oprema (3)
- souporaba mehanizacije (2)
- nakup živine (2)
- drugo (dopišite) (10):
 - ne razmišljam
 - ne vem kakšno je prilagojeno kmetovanje
 - čas
 - nisem zainteresiran
 - glede na odločitev vnukov
 - premalo poznavanje zahtev
 - sem prestar, da bi se v to vključil, obdobje trajanja je tudi predolgo; nočem biti zavezan k nečemu, ker ne ve če bo to lahko izpolnil
 - nič, starost (bolezen)
 - zaenkrat premajhna pridelava (za lastne potrebe)
 - zaradi dalavne sile
 - kmetujemo samo za lastne potrebe
- ni odgovora (9)

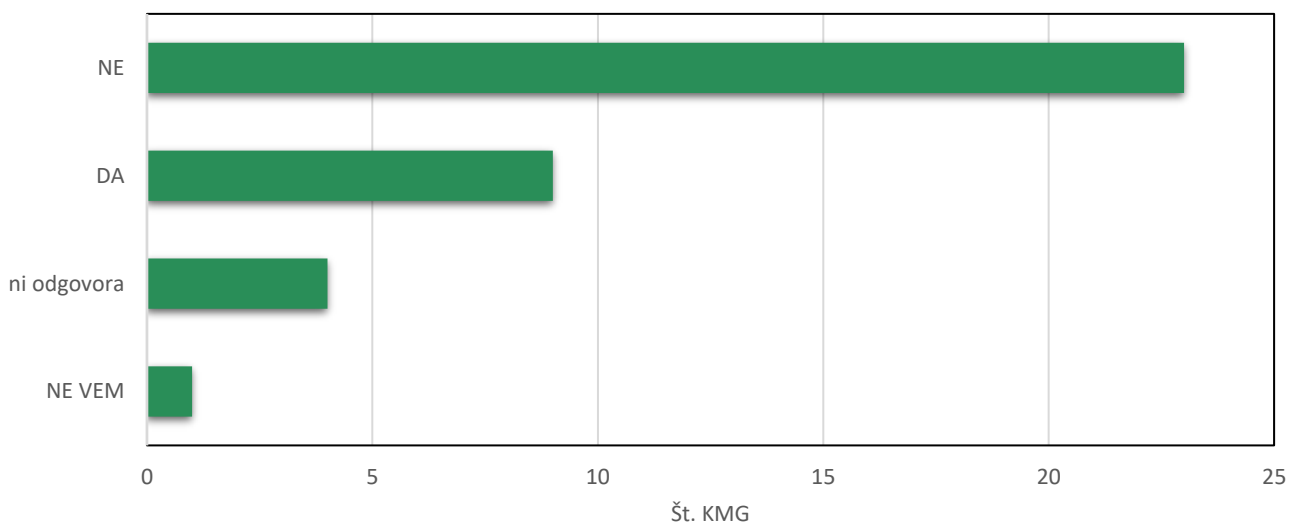
Kaj bi vas prepričalo, da bi se vključili v prilagojeno kmetovanje



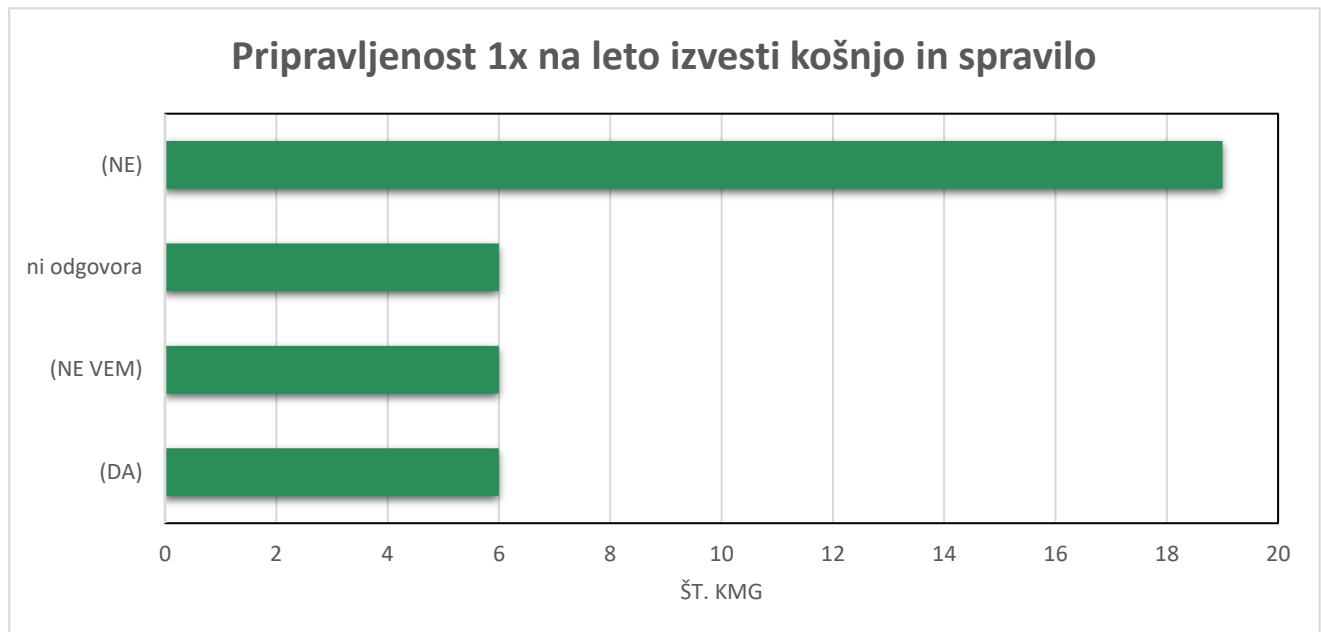
Ali imate v lasti površine, ki so zaraščene oziroma se zaraščajo?

23 vprašanih je odgovorilo z NE, 9 z DA, 4 niso odgovorili, eden je odgovoril NE VEM.

Zaraščene površine v lasti

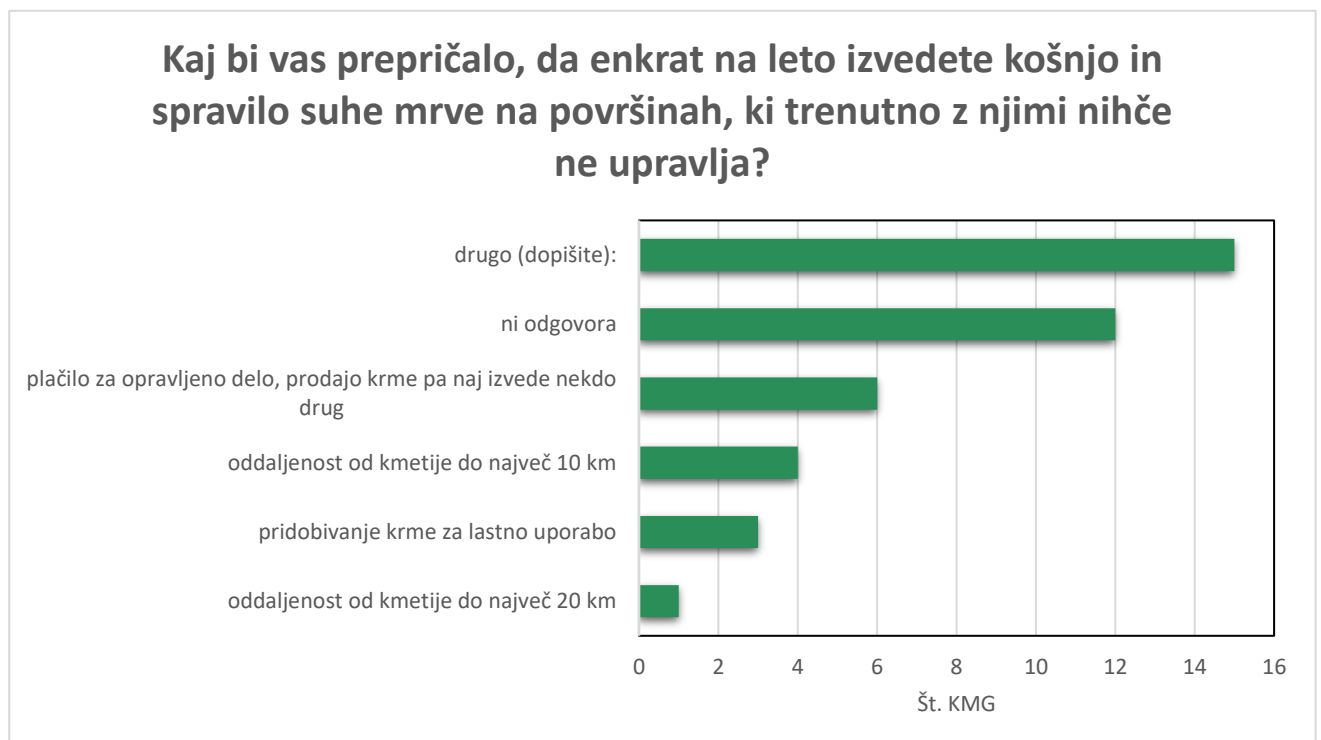


Pripravljenost enkrat na leto izvesti košnjo in spravilo suhe mrve na površinah, ki trenutno z njimi nihče ne upravlja?



19 vprašanih je odgovorilo z NE, 6 z DA, 6 z NE VEM, 6 jih ni odgovorilo.

Kaj bi vas prepričalo, da enkrat na leto izvedete košnjo in spravilo suhe mrve na površinah, ki trenutno z njimi nihče ne upravlja? (Možnih je več odgovorov)



Eden je odgovorili, da bi ga prepričala oddaljenost od kmetije do največ 20 km, 3 anketirance bi prepričalo, da bi s tem pridobili krmo za lastno uporabo, štirje anketiranci so odgovorili da oddaljenost od kmetije do največ 10 km, 6 za plačilo za opravljeno delo, prodajo krme pa naj izvede nekdo drug, 12 jih ni odgovorilo, 15 jih je odgovorilo z odgovorom drugo. Večina slednjih odgovorov je bila v smeri, da jih izvedba ne zanima (13).

drugo - odgovori:	
nimam strojev za košnjo, imam samo stroje za mulčanje	1
me ne zanima izvedba	2
ne mislim	1
nimam živine	1
takih površin je malo	1
nič	1
parcele, ki mejijo na kmetijo ali so zelo blizu	1
ne kosim	1
odvisno od odločitve vnukov, nič od navedenega	1
me ne zanima, ker sem prestar in imam svojih površin dovolj	1
me ne prepriča, zaradi starosti	1
nimamo kosilnice, nimamo živali (kam dati krmo?, seno?, nimamo traktorskih gabelj)	1
nimamo površin	1
za moje potrebe je dovolj	1
da drugi vzpostavijo čisto površino	1
Skupaj –ME NE ZANIMA	13